

Poliisin hallintorakenteen kehittämishanke PORA-hanke

I-vaiheen valtakunnallinen työsuunnitelma

2008

Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji			
		Toimeksiantaja Sisäasiainministeriö			
		Toimielimen asettamispäivä 16.11.2007, SM086:00/2007			
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielisenä) Poliisin hallintorakenteen kehittämishanke PORA-hanke, I-vaiheen valtakunnallinen työsuunnitelma Riksomfattande arbetsplan för den första fasen av utvecklandet av polisens förvaltningsstruktur (PORA)					
Julkaisun osat					
Tiivistelmä Valtakunnallisessa työsuunnitelmassa poliisin ylijohdo luo linjauksensa paikallispoliisin rakenneuudistuksen toteuttamisesta. Näiden linjausten pohjalta laaditaan läänien ja edelleen uusien poliisilaitosten työsuunnitelmat. Valtakunnallisessa työsuunnitelmassa kuvataan muun muassa poliisin uusien arvojen huomioonottaminen, uusien poliisilaitosten johtamis- ja päätöksentekojärjestelmä, poliisin toiminnallisten ja tukiprosessien muutoslinjat, viranomaisten välisen yhteistyön kehittäminen, pitkän aikavälin henkilöstösuunnittelu ja tukitoimet sekä muutoksen johtaminen. Paikallispoliisin rakenneuudistus on osa poliisin hallintorakenteen uudistamista. Sen toteutus perustuu valtioneuvoston päätökseen poliisin toimialuejakomuutoksesta ja sisäasiainministeriön päätökseen palveluverkoston suunnittelusta ja toteuttamisesta. Uudistuksen henkilöstöjärjestelyissä ja palvelussuhdeturvassa noudatetaan valtioneuvoston periaatepäätöstä henkilöstön asemasta organisaatiomuutostilanteissa.					
Avainsanat (asiasanat) poliisi, organisaatiot, poliisihallinto, poliisilaitokset					
Muut tiedot SM086:00/2007					
Sarjan nimi ja numero Poliisin sisäinen julkaisu		ISSN	ISBN		
Kokonaissivumäärä 51	Kieli suomi	Hinta -	Luottamuksellisuus julkinen		
Jakaja Sisäasiainministeriö		Kustantaja Sisäasiainministeriö			

SISÄASIAINMINISTERIÖ

Poliisiosasto
Hallintoyksikkö

Tiina Eränkö

12.3.2008

SM086:00/2007

Jakelussa mainitut

Poliisin hallintorakenteen kehittämishanke

HANKKEEN VALTAKUNNALLINEN TYÖSUUNNITELMA

Poliisin ylijohdto vahvistaa oheisen poliisin hallintorakenteen kehittämishankkeen I-vaiheen valtakunnallisen työsuunnitelman. Se on valmisteltu hankkeen valtakunnallisessa hankeryhmässä ja käsitelty poliisin YT-elimessä 7.3.2008.

Hankkeen lääniprojektiryhmien on valtakunnallisen työsuunnitelman pohjalta laadittava läänitason työsuunnitelmat 30.4.2008 mennessä ja toimitettava ne ennen vahvistamista valtakunnallisen hankeryhmän käsiteltäväksi.

Poliisiylijohtajan sijainen,
poliisijohtaja

Jorma Toivanen

Hankejohtaja

Tiina Eränkö

LIITTEET	Poliisin hallintorakenteen kehittämishankkeen I-vaiheen valtakunnallinen työsuunnitelma
JAKELU	Poliisin lääninjohdot
TIEDOKSI	Ministeri Anne Holmlund Erityisavustaja Sami Paatero Kansliapäällikkö Ritva Viljanen Poliisin valtakunnalliset yksiköt HPL SM/PO/yksiköt Tietohallintopäällikkö Tapani Hämäläinen PORA I-valtakunnallinen hankeryhmä PORA II-valtakunnallinen hankeryhmä Pitkän aikavälin henkilöstösuunnitelmatyöryhmä Valtakunnansyyttäjänvirasto Hätäkeskuslaitos Kuntaliitto Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry Julkisalan Koulutettujen Neuvottelujärjestö JUKO ry Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL ry Seitti

Taustaa

Poliisin hallintorakenteen kehittämishanke (PORA-hanke) asetettiin 16.11.2007.

Poliisin hallintorakenteen kehittämishankkeen **tavoitteena** on:

- *asiakaspalvelun näkökulmasta* poliisin peruspalveluiden tuottaminen kansalaisille koko maassa asuinpaikasta riippumatta,
- *tuottavuus- ja tuloksellisuuskulmasta* asetettujen tuottavuustavoitteiden toteuttaminen hallintorakenteita keventämällä sekä toimintaprosesseja kehittämällä ja tätä kautta operatiiviseen toimintaan tarvittavien resurssien turvaaminen. Hallintorakenteen ja palveluverkoston kehittämisellä tavoitellaan yhteensä 115 henkilötyövuoden tuottavuussäästöjä,
- *johtamis- ja tulosohjauskulmasta* johtamisjärjestelmän selkeyttäminen kaikilla hallinnon tasoilla sekä paikallispoliisin yksikkökoon suurentaminen ja yhdenmukaistaminen siten, että tulosohjauksella saadaan nykyistä enemmän vaikuttavuutta,
- *sidosryhmänäkökulmasta* laadukkaan ja sujuvan esitutkintayhteistyön turvaaminen syyttäväviranomaisten kanssa sekä kuntien kanssa tehtävien paikallisen turvallisuussuunnitelmien tehokas hyödyntäminen,
- *henkilöstönäkökulmasta* henkilöstön jaksamisen ja työmotivaation turvaaminen muutosprosessin aikana ja henkilöstön mukaanotto suunnittelutyöhön kaikilla hankeorganisaation tasoilla.

Poliisin hallintorakenteen uudistaminen jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan paikallispoliisin rakenneuudistus ja siinä hankkeen tehtävänä on valtioneuvoston päättämien poliisin toimialuejakomuutosten ja sisäasiainministeriön palveluverkostosta tekemien päätösten täytäntöönpanon suunnittelu ja toteuttaminen. Hanke-suunnitelman mukaan hankkeen eri tasojen toimielinten on tehtävä tarkemmat työsuunnitelmat.

Tämän valtakunnallisen työsuunnitelman tarkoituksena on vahvistaa valtakunnalliset linjaukset paikallispoliisin rakenneuudistuksen toteuttamisesta. Näiden linjausten pohjalta laaditaan läänitasoiset työsuunnitelmat ja edelleen läänien työsuunnitelmien pohjalta poliisilaitostasoiset työsuunnitelmat. Kaikissa työsuunnitelmissa käytetään pääsääntöisesti samaa työsuunnitelmarunkoa.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Arvojen määrittely.....	3
2. Poliisilaitoksen johtamis- ja päätöksentekojärjestelmä	4
3. Poliisilaitoksen toimintaprosessien suunnittelu ja organisointi.....	9
4. Palveluverkosto ja toimitilojen kehittäminen	19
5. Yhteistoiminnan kehittäminen.....	24
6. Pitkän aikavälin henkilöstösuunnitelma	28
7. Osaamisen varmistaminen.....	33
8. Työterveyshuolto ja työkyvyn tukeminen	38
9. Muutokset työsuojelutoimintaan	39
10. Kaluston kehittämistarpeet	39
11. Paikalliset tietojärjestelmämuutokset	39
12. Hallinto- ja esikuntatehtävät.....	40
13. Muutokset asiakirjahallintoon ja arkistointiin	41
14. Poliisilaitoksen viestintä.....	42
15. Työhyvinvoinnin varmistaminen ja muutoksen johtaminen	45
16. Muutokset henkilöstön osallistumisjärjestelmiin	47
17. Organisaatio- ja tietoturvallisuuden organisointi	47

LIITE 1 Lupahallintoasiat, jotka tulisi pääsääntöisesti pyrkiä keskittämään pää-poliisiasemalle

LIITE 2 Lupahallintoasiat, jotka on mahdollista tarjota yhteispalveluna

1. Arvojen määrittely

Vastuuhenkilö kehittämispäällikkö Tuija Saari PO/HY

Poliisin ylijohdolla on 18.1.2008 vahvistanut poliisin yhteiset arvot ja arvojen sisällön pääviestit. Poliisin arvot ovat: oikeudenmukaisuus, ammattitaito, palveluperiaate ja henkilöstön hyvinvointi. Vahvistamiskirjeen yhteydessä yksiköitä on kehoitettu informoimaan alaisiaan yksiköitä ja henkilöstöään arvoista ja niiden pääviesteistä sekä käymään ylijohdon vahvistaman materiaalin pohjalta arvokeskustelut. Arvokeskustelun taustamateriaali löytyy alla olevasta seitin linkistä:

<http://seitti.poliisi.fi/pora/48310>

Arvojen jalkauttaminen on tarkoitus integroida osaksi pora-projektiryhmien työskentelyä. Ohjeena on, että arvojen jalkauttaminen liitetään osaksi pora hanke- ja projektiryhmien työskentelyä ja jokapäiväistä johtamisjärjestelmää. Näin ollen erillisiä arvodyshenkilöitä ei tule nimetä, vaan vastuu arvojen mukaisesta käyttäytymisestä kuuluu jokaiselle henkilölle.

Koska merkittävä osa arvojen saamasta painoarvosta ja tärkeydestä muovautuu sen perusteella miten johtajat ja esimiehet niihin suhtautuvat, keskeistä on heti alkuvaiheessa johdon esimerkki asiassa. Näin ollen heti alkuvaiheessa uusien poliisipäälliköiden nimeämisen jälkeen ja ennen yksikön arvokeskustelujen aloittamista poliisin lääninjohdon ja uusien poliisipäälliköiden tulisi selkeästi toimia esimerkkinä ja kertoa henkilöstölleen, mitä poliisin yhteiset arvot merkitsevät hänen toiminnassaan ja miten he näkevät arvoprosessin läpiviennin yksikössään.

Pora-projektiryhmissä tulisi kevään 2008 aikana edellä mainittujen valtakunnallisten linjausten pohjalta suunnitella yksikkökohtainen tarkempi jalkauttamissuunnitelma ja aikataulu. Tavoitteena on, että arvokeskustelut käynnistetään jo kevään 2008 aikana. Arvoja koskevan yleisen informaation jakamisen lisäksi jokaisessa tiimissä tulisi käydä arvokeskustelua. Yksilötasolla keskustelut tulisi ulottaa vähintään kerran vuodessa käytävissä tulokeskusteluissa ja tarpeen mukaan muutoinkin osana jokapäiväistä toimintaa.

Poliisin yhteiset arvot -materiaali sisältää myös käytännön työkaluja arvojen jalkauttamiseen. Tukimateriaaliin on kunkin arvon pääviestin kohdalle kirjattu kysymyssarjoja keskustelun käynnistäjiksi. Näitä kysymyksiä tulee soveltaen käyttää huomioiden yksikön ja toimenkuvan erityispiirteet. Arvokeskustelujen tulosten kirjaamista varten materiaalissa on erillinen lomakkeensa.

Edellä mainitun materiaalin pohjalta tavoitteena on saada arvot ja niiden sisältö osaksi jokapäiväistä toimintaa. Arvojen ja niiden sisällön tulisi olla jokapäiväisessä toiminnassa tuki, johon voidaan esim. ongelmatilanteissa tukeutua ja tarkastella onko toiminta ollut arvojen mukaista vai ei.

2. Poliisilaitoksen johtamis- ja päätöksentekojärjestelmä

Vastuuhenkilö hankejohtaja Tiina Eränkö PO/HY

Poliisilaitosten johtorakenne

Poliisilaitoksen johtorakenteeseen vaikuttavat poliisilaitoksen koko, maantieteelliset rakenteet ja muut paikalliset tekijät. Uusien poliisilaitosten johtorakenteista päätettäessä on kuitenkin huolehdittava siitä, että ne muodostetaan siten, että seuraavat kriteerit täyttyvät:

- Poliisilaitosten johtorakenteiden suunnittelussa tulee olla tavoitteena kevyet johtorakenteet siten, että johtotason viroista saadaan läänitasolla tuottavuussäästöjä. Säästöjä on pyrittävä saamaan jo vuoteen 2011 mennessä, mutta osa niistä ajoittuu henkilöstöpoistumatilanteesta johtuen sanotun ajankohdan jälkeisille vuosille.
- Johtorakenteet on muodostettava siten, että poliisilaitoksiin ei synny resursseista kilpailevia/toiminnoiltaan eriytyviä linjajohtoja. Johtoryhmille tulee luoda vahva rooli päätösten ja suunnitelmien valmistelussa ja poliisilaitoksen yhdensuuntaisen johtamisen varmistamisessa. Kaikkien poliisilaitosten johtoryhmiin nimitään myös henkilöstön edustus. Toiminnallisten linjojen ja hallintopalvelujen johdossa voi toimia joko apulaispoliisipäällikkö tai muu päällystötasoinen poliisimies.
- Uusien poliisilaitosten poliisipäälliköiden toimenkuvat painottuvat ainakin suurimmissa poliisilaitoksissa nykyistä strategisempaan suuntaan. Tämän johdosta poliisipalvelujen operatiivisen johdon resursoinnissa on varmistettava yhdensuuntainen poliisitoiminnan kehittäminen ja toteutus. Poliisipalveluista vastaavan linjan johtoon nimetään pääsääntöisesti kokonaisuudesta vastaava apulaispoliisipäällikkö tai muu päällystöön kuuluva virkamies. Linja jakautuu pääsääntöisesti ainakin suuremmissa poliisilaitoksissa edelleen tutkinnasta sekä valvonta- ja hälytystoiminnasta vastaaviin yksiköihin. Tästä mallista voidaan paikallisista olosuhteista johtuen poiketa siten, että tutkinnan sekä valvonnan ja hälytystoiminnan linjajohto on suoraan poliisipäällikön alaisuudessa. Pienimmissä poliisilaitoksissa johdon rakenne voidaan muodostaa tätäkin kevyemmäksi.
- Mikäli pienimmissä poliisilaitoksissa lupapalvelut organisoidaan osaksi muuta johtorakennetta, tulee se liittää poliisipalveluista vastaaviin toimintoihin, ei hallinto- ja esikuntatoimintoihin.
- Poliisipäällikön sijainen määritellään poliisilaitoksen toimintamallista ja henkilövalinnoista riippuen poliisilaitoskohtaisesti.
- Hallinto- ja esikuntapalvelut on pääsääntöisesti syytä organisoida omaksi toiminnokseen siten, että yksikön tehtävänä on ainakin henkilöstö-, talous- ja yleishallinto, tulosehjäuksen ja -seurannan koordinointi ja valmistelutehtävät sekä viestintä. Suurimmissa poliisilaitoksissa tulisi lähtökohtaisesti olla päätoiminen viestinnästä vastaava virkamies. Vähimmäisedellytyksenä on, että kaikissa poliisilaitoksissa on nimetty poliisilaitoksen sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä virkatyönään vastaava virkamies.

- Poliisilaitoksen sisäinen laillisuus- ja laadunvalvonta on päivittäistä johtamis- ja esimiestyötä. Erityisesti koulutuksellisilla toimilla tulee varmistaa poliisilaitoksen johdon, esimiesten ja henkilöstön valmius laadukkaaseen poliisitoimintaan. Sisäiseen valvontaan ja muuhun juridiseen tukeen liittyviä tehtäviä varten tulee poliisilaitoksissa varata tarvittavat henkilöstöresurssit. Näitä toimintoja organisoitaessa on erityisesti huolehdittava valvonta- ja tarkastustoimintojen esteettömyyden ja luotettavuuden turvaamisesta.
- Pääpoliisiasemille tai poliisiasemille ei luoda erillistä alueellista toimivaltaa tai vastuuta. Poliisiasemille sijoitetuilla toiminnallisilla esimiehillä ja henkilöstöllä on vastuu operatiivisesta päivittäisestä poliisitoiminnasta toimenkuviansa mukaisesti. Poliisiasemilla on pääsääntöisesti päällystötasoinen esimies, jonka tehtävänä on lähinnä huolehtia poliisiaseman päivittäistoimintojen sujuvuudesta. Tätä esimiestehtävää hoidetaan pääsääntöisesti muiden tehtävien ohella. Pääpoliisiasema on poliisilaitoksen hallinnollinen päätoimipiste, josta poliisilaitosta johdetaan. Poliisiasemille sijoitetaan pääsääntöisesti kaikki poliisin perustoiminnot (hälytys- ja valvontatoiminta, tutkintapalvelut sekä lupapalvelut).
- Poliisilaitoksen alueellisissa yksiköissä on päällystötasoinen esimies. Alueellisilla yksiköillä on lähtökohtaisesti vastuu alueensa peruspoliisitoiminnan toteuttamisesta siten, että erityisesti ruotsinkieliset poliisipalvelut turvataan. Alueellisten yksiköiden esimiehille tulee antaa vastuuta koko poliisilaitoksen ruotsinkielisten palvelujen kehittämisessä.
- Poliisiaseman ja alueellisen yksikön esimiestehtävät määritellään poliisilaitoksen ohjesäännössä.
- Muista poliisin palvelupisteistä tehdään sisäasiainministeriön päätös myöhemmin. Samassa yhteydessä annetaan mahdolliset linjaukset muiden palvelupisteiden organisoinnista ja johtosuhteista.

Linjaukset toiminnallisten linjajohtojen alaisten sekä hallinnollisten prosessien ja tukitoimintojen järjestämisestä, toimintojen sijoittamisesta pääpoliisiasemille ja poliisiasemille sekä yhteistoiminnassa järjestettävistä tehtävistä annetaan erikseen niitä koskevis-
sa Pora hankkeen valtakunnallisen työsuunnitelman kohdissa.

Alla on kuvattu uuden poliisilaitoksen perusmallinen johtorakenne. Siitä voidaan yllä mainitulla tavalla poiketa paikallisista erityisolosuhteista johtuen, mutta kuitenkin niin, että edellä kuvatut kriteerit täyttyvät. Etenkin pienimmissä poliisilaitoksissa johtorakenteet on syytä määritellä mallia keveämmiksi.

Poliisilaitosten alueyksiköt

Kihlakuntien poliisilaitosten toimialueista annetulla valtioneuvoston asetuksella (15.11.2007) on muodostettu neljä kielilain 6 §:n 2 momentin mukaista alueellista yksikköä seuraavasti:

Länsi-Uudenmaan kihlakunnan poliisilaitoksessa on alueellinen yksikkö, jonka toimialueena on Raaseporin kihlakunta.

Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren kihlakunnan poliisilaitoksessa on alueellinen yksikkö, jonka toimialueena on Pietarsaaren kihlakunta.

Pohjanmaan kihlakunnan poliisilaitoksessa on alueellinen yksikkö, jonka toimialueena on Mustasaaren ja Närpiön kihlakunnat.

Varsinais-Suomen kihlakunnan poliisilaitoksessa on alueellinen yksikkö, jonka toimialueena on Turunmaan kihlakunta.

Alueelliset yksiköt on muodostettu nykyisistä kaksikielisistä enemmistöltään ruotsinkielisistä kihlakunnista. Niiden kielellinen asema (kaksikielinen ruotsinkielisen enemmistöinen) ja työkieli (ruotsi) säilyvät näin ollen nykyisellään.

Poliisin hallinnosta annetun asetuksen 16 a §:n mukaan

Kaksikielisen poliisilaitoksen alueellisessa yksikössä, jonka enemmistön kieli on toinen kuin poliisilaitoksen enemmistön kieli, kielitaitoa koskevana kelpoisuusvaatimuksena muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa poliisimiehen virassa on alueellisen yksikön toimialueen väestön enemmistön kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito sekä toisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito. (15.11.2007/1032)

Asetuksen mukaan kielitaitovaatimukset alueellisissa yksiköissä määräytyvät alueellisen yksikön virka-alueen kielellisen aseman mukaan eli noudattelevat kaikissa edellä mainituissa alueellisissa yksiköissä ruotsinkielienemmistöisen virka-alueen kielitaitovaatimuksia. Tämä tarkoittaa sitä, että alueelliseen yksikköön sijoitetuissa viroissa on seuraavat kielitaitovaatimukset:

Korkeakoulututkintoa edellyttävissä viroissa vaaditaan ruotsin kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä suomen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa. (Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta 6.6.2003/424, 6 §)

Muussa kuin korkeakoulututkintoa edellyttävässä *poliisimiehen* virassa vaaditaan ruotsin kielen hyvä suullista ja kirjallista taitoa sekä suomen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa. (Poliisin hallinnosta annettu asetus 16 a § (22.4.2004/286))

Vartijan ja ylivartijan virassa vaaditaan joko suomen tai ruotsin kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa. Kun kaksikielisessä viranomaisessa täytetään poliisilaitoksen vartijan tai ylivartijan virkaa, on kiinnitettävä huomiota siihen, että suomen ja ruotsin kielen käyttämistä edellyttävät virkatehtävät voidaan jakaa asianomaista kieltä taitavien henkilöiden suoritettaviksi. (Poliisin hallinnosta annettu asetus 16 b § (15.11.2007/1032))

Muun henkilöstön kielitaitovaatimuksista ei ole annettu säännöksiä tai määräyksiä. Alueellisella yksiköllä kuten kaikilla muillakin viranomaisilla tulee olla valmius palvella asiakkaita kielilain 2 §:n mukaisesti heidän omalla äidinkielellään.

Alueelliseen yksikköön sijoitetut virat on henkilöstötietojärjestelmässä eroteltava muista poliisilaitosten viroista, koska niiden kielitaitovaatimukset eroavat muiden ko. poliisilaitoksen viroista.

Valtion virkamiesasetuksen 3 §:n mukaan paikallispoliisin virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä siirtämisestä viraston sisällä muuhun yksikköön, kuin ne on perustettu, päättää lääninhallitus. Poliisilaitoksen alueellinen yksikkö on virkamiesasetuksen tarkoittama yksikkö, joten poliisipäälliköllä ei ole toimivaltaa siirtää alueellisen yksikön virkoja muualle poliisilaitokseen, vaan siirto edellyttää lääninhallituksen päätöstä. Alueellisen yksikön viroiksi katsotaan ne virat, jotka alueellisen yksikön muodostamisessa kihlakunnissa on uuden poliisilaitosjaotuksen tullessa voimaan 1.1.2009.

Kihlakunnan poliisilaitoksen alueellisen yksikön toiminnallisesta ja hallinnollisesta asemasta ei ole nimenomaista säännöstä poliisin hallinnosta annetussa laissa vaan lain-säädäntöpohjana on poliisin hallinnosta annetun lain 16 §, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin poliisin organisaatiosta ja tehtävistä. Saman säännöksen 2 momentin nojalla sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poliisiyksiköiden asemasta ja tehtävistä.

Poliisin hallinnosta annetun asetuksen 28 §:n mukaan poliisilaitoksella tulee olla ohjesääntö, jonka poliisilaitos vahvistaa. Ohjesäännössä voidaan antaa asetuksella poliisilaitoksen päällikön ratkaistaviksi säädettyjä asioita poliisilaitoksen muun virkamiehen ratkaistaviksi.

Alueyksiköille ei tule luoda erillistä alueellista toimivaltaa tai -vastuuta vaan niihin sijoitetuilla toiminnallisten sektoreiden esimiehillä ja henkilöstöllä on vastuu operatiivisesta päivittäisestä poliisitoiminnasta omalla sektorillaan toimenkuviansa mukaisesti. Alueellisen yksikön toimintasektoreiden tulosohjaus- ja esimiessuhteet määräytyvät poliisilaitoksen toimintalinjojen mukaisesti ja tuloskeskustelut käydään toimintalinjoin.

Poliisilaitoksen alueellisiin yksiköihin tulee kuitenkin sijoittaa päällystötasoinen esimies. Alueellisen yksikön esimiehen tehtävänä on poliisiasemien esimiesten tavoin pääsääntöisesti omien substanssitehtävien ohella huolehtia alueellisen yksikön päivittäistoimintojen sujuvuudesta siten, että erityisesti ruotsinkieliset poliisipalvelut turvataan. Alueellisten yksiköiden esimiehille tulee antaa vastuita myös koko poliisilaitoksen ruotsinkielisten palvelujen kehittämisessä. Alueyksikön esimies ei ole kuitenkaan ole muiden alueyksikköön sijoitettujen virkamiesten kuin omien substanssialaistensa henkilöstöhallinnollinen esimies.

Alueyksikön esimiehelle voidaan delegoida toimivaltaa alueyksikön henkilöstön valinnassa esimerkiksi siten, että hänellä olisi valmistelu- ja esittelytoimivaltaa alueyksikköön sijoitettuja virkoja täytettäessä.

3. Poliisilaitoksen toimintaprosessien suunnittelu ja organisointi

a. Valvonta- ja hälytystoiminta

Vastuuhenkilö poliisiylitarkastaja Esko Ruokonen PO/PY

Yleistä

Hallintorakenneuudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat muiden muassa:

- poliisin peruspalveluiden tuottaminen kansalaisille asuinpaikasta riippumatta
- tuottavuustavoitteiden toteuttaminen hallintorakenteita keventämällä sekä toimintaprosesseja kehittämällä
- operatiiviseen toimintaan tarvittavien resurssien turvaaminen
- johtamisjärjestelmän selkeyttäminen hallinnon kaikilla tasoilla
- paikallispoliisin yksikkökoon suurentaminen ja yhdenmukaistaminen
- tulohajauksen nykyistä parempi vaikuttavuus

Uudistuksessa on avautunut mahdollisuus muodostaa poliisilaitokset alueiltaan, väestöpohjaltaan, resursseiltaan, organisaatiomalliltaan ja johtamisjärjestelmältään aikaisempaa yhdenmukaisemmiksi. Tämä tuo etuja poliisilaitosten toiminnan vertailtavuuden paranemisena sekä mahdollisuutena johdon ja muun avainhenkilöstön toimenkuvien, pätevyysvaatimusten, rekrytoinnin ja koulutuksen järjestämiseen yhdenmukaisena mahdollisimman monessa poliisilaitoksessa. Koordinoimalla uudistusta poliisin ylijohdossa ja lääninjohdoissa pyritään toimintojen yhdenmukaistamiseen. Operatiiviseen johtamiseen määriteltyjen yhteisten linjausten toimeenpanossa on johtamisen kenttäkouluttaja-järjestelmällä merkittävä osuus.

Yhtenäistämistavoitteista huolimatta poliisilaitosten toimintaympäristöjen erilaisuus edellyttää mahdollisuutta organisaatorakenteen ja toimintojen järjestämiselle paikallisten olosuhteiden edellyttämällä tarkoituksenmukaisella tavalla.

PORA -uudistuksen vaatimuksena oleva poliisilaitosten kyky itsenäiseen ympärivuorokautiseen hälytystoimintaan toteutuu valitulla poliisilaitosten aluejaotuksella ilman suuria ongelmia. Suurempien toiminta-alueiden muodostuminen tekee mahdolliseksi hälytystoiminnan resurssien paremman suuntaamisen poliisipalvelujen kysynnän vaihteluiden ja painopisteaikojen mukaan sekä valvonnan tehokkaamman ohjaamisen kohteista ja ilmiöistä kerätyn tiedon perusteella. Hyvin toimivan johtojärjestelmän ja teknisten apuvälineiden (POKE) avulla voidaan partioita ohjata poliisilaitoksen alueella nykyistä joustavammin, ja hälytystehtävissä tarvittaessa poliisilaitosten rajojen ylikin.

Päällystön aikaisempaa kattavammalla osallistumisella kenttätoiminnan johtamiseen (yleisjohtaja) voidaan parantaa edellytyksiä päällystön toimivaltaa edellyttävien ratkaisujen tekemiselle oikea-aikaisesti ja riittävän tiedon varassa. Samalla kenttätoiminnan laillisuusvalvonnan laatua voidaan parantaa.

Valvonnan ja hälytystoiminnan keskeiset linjaukset

Valvonta

- Poliisin tulee puuttua aktiivisesti ja oma-aloitteisesti järjestyshäiriöihin ja rikoksiin, ja käyttää sillä olevia toimivaltuuksia (pakkokeinot, lähestymiskielto ym.) tehokkaasti.
- Poliisilaitoksen resursseja tulee voida käyttää joustavasti kulloisenkin työtilanteen edellyttämin tavoin myös eri prosessien välillä.
- Partiot ovat valvonta- ja hälytyspartioita, jotka suorittavat sekä valvontaa että hälytystehtäviä painopisteaikojen ja hälytystehtävämäärien edellyttämien painotusten mukaisesti.
- Valvonta- ja hälytyspartioiden tulee tukea rikostutkintaa suorittamalla kentällä mm. asianosaisten puhutteluja ja rikosjälkien talteenottoa tai suojaamista.
- Partiot aloittavat työvuoronsa pääpoliisiasemalta, poliisiasemalta tai palvelupisteestä.
- Partioita tulee mahdollisuuksien mukaan varata myös B- ja C- käyttövalmiusluokkiin suunnitelmallisen valvonnan toteuttamiseksi.
- Poliisin valvontatoiminnan tulee olla johdettua, suunnitelmallista ja perustua eri lähteistä kerättyyn, analysoituun tietoon.
- Paikallispoliisin ja liikkuvan poliisin yhteistyötä on tehostettava valvonnassa muun muassa toteuttamalla yhdessä teemaluonteista liikennevalvontaa.
- Valvontatehtävissä ja seuraamusten määräämisessä on noudatettava yhtenäisiä toimintalinjoja kansalaisten yhdenvertaisuuden takaamiseksi.
- Valvonnan ja poliisin lupahallinnon käytännön yhteistyöstä on huolehdittava.

Hälytystoiminta

- Partioiden joustava toiminta poliisilaitoksen toimialueella

Hyvän hälytysvalmiuden ja toiminnan alueellisen ja ajallisen kattavuuden ylläpitäminen edellyttää partioiden ohjausta toimintaympäristöstä järjestelmällisesti hankitun, analysoidun ja käytettävyydeltään tarkoituksenmukaiseen muotoon muokatun tiedon perusteella. Tiedon tehokkaalla hyödyntämisellä voidaan resurssit pitää optimaalisessa käytössä ja saada aikaan hyvä turvallisuuden taso koko toiminta-alueella.

Lähimmän partion periaatteen toteuttaminen ja tarkoituksenmukaisesti hoidettu kiinniotettujen säilössä pito edellyttää yhteistyötä yli poliisilaitosten rajojen. Lähimmän partion periaatteen toteutuminen edellyttää myös liikkuvan poliisin osallistumista tarvittaessa hälytystehtävien hoitamiseen erikseen sovittavin tavoin. Lähimmän partion periaatetta sovelletaan myös toiminnassa yli poliisilaitos- ja lääninrajojen.

Kaikkien poliisilaitoksen alueella liikkuvien paikallispoliisin ja liikkuvan poliisin poliisijoukkojen tulee näkyä yleisjohtajan, kenttäjohtajan ja johtokeskuksen tilannekuvasa (POKE).

Tutkinnan partioiden ilmoittaminen POKE- palvelimelle on välttämätöntä, jotta yleis- tai kenttäjohtaja saa aina käynnistettyä myös tutkinnan vaatimat nopeat toimenpiteet.

Hälytystehtäviin ja valvontaan käytettävissä olevien resurssien tulee näkyä myös hätäkeskuksen tietojärjestelmissä.

Ennalta estävä toiminta

- Lähipoliisitoiminta
- Poliisin ja kuntien sosiaalityön yhteistoiminta
- Lasten ja nuorten rikosten nopeutettu käsittely viranomaisyhteistyönä
- Kunnallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun vakiinnuttaminen ja hyödyntäminen sisäisen turvallisuuden ohjelman täytäntöönpanossa
- Parhaiden käytäntöjen edistäminen
- Suojausneuvonta
- Viestintä

Erityisosaamista vaativien toimintojen organisointi ja kehittäminen

Erityisosaamista vaativat toiminnot, kuten VATI-, JOUHA-, TEPO -toiminta sekä muut toiminnot kuten taktinen neuvottelu, venepoliisitoiminta ja poliisikoiratoiminta tulee järjestää siten, että ne palvelevat tarkoituksenmukaisesti yhden tai useamman poliisilaitoksen aluetta.

Vaativiin tilanteisiin varautumisen osalta on käynnissä operatiivisten toimintojen uudistamisen työryhmät, joiden väliraportin määrä-ajat ovat 15.6.2008 ja loppuraporttien määrä-ajat on 30.11.2008.

Kenttätöiminnan johtamis- ja päätöksentekojärjestelmän valtakunnalliset linjaukset

Operatiivisen johtamisen merkitys on avainasemassa tuloksellisessa, tarkoituksenmukaisessa ja tiukat laillisuusvaatimukset täyttävässä toiminnassa. Kenttätöiminnan johtamisjärjestelmän on oltava valtakunnallisten ja paikallisten vaatimusten mukainen. Se muodostuu normaalioloissa seuraavista tasoista:

Hallinnollinen taso (mm. toimintaedellytysten turvaaminen)

- poliisipäällikkö
- apulaispoliisipäällikkö (poliisipalveluiden johtaja)
- sektorijohtaja (valvonta- ja hälytystoiminta)

Operatiivinen taso

- yleisjohtaja (poliisiasetuksen muutos)
- kenttäjohtaja
- partionjohtaja

Yleisjohtaja

Nykyisin yleisjohtajan tehtävät ja nimike on määritelty ainoastaan vaativien tilanteiden tilanneorganisaatiossa SM:n ohjeessa ”Poliisin operatiivisen toiminnan perusteet”. Yleisjohtajalla tarkoitetaan nimettyä, päällystään kuuluvaa poliisimiestä, joka vastaa poliisitoiminnan operatiivisesta johtamisesta tietyllä alueella. Tilanneorganisaatiossa yleisjohtaja vastaa koko poliisitoiminnan johtamisesta tietyssä tehtävässä. Yleisjohtajana voi johtoresurssien niin vaatiessa toimia myös sektorijohtaja.

Yleisjohtaja-käsitettä laajennetaan käsittämään tilannejohtamisen lisäksi myös päivittäinen operatiivinen poliisitoiminnan johtaminen. Tällä hetkellä voimassa oleva poliisiasetus jättää päällystön roolin tältä osin epäselväksi. Päällystön osallistuminen kenttätoiminnan johtamiseen vaihtelee eri puolilla Suomea. Päällystön tavoitettavuudessa esiintyy ongelmia virka-aikanakin mm. päällystölle kuuluvien hallinnollisten tehtävien hoitamisen vuoksi. Johtovalmiudessa olevan päällystön mahdollisuudet virka-ajan ulkopuolella arvioida esim. pakkokeinojen edellytyksiä ovat käytettävissä olevan tiedon varassa rajalliset. Sen vuoksi käytännöt pakkokeinoasioissa vaihtelevat johtovalmiudessa olevien henkilöiden osaamisen ja mieltymysten mukaan, ja laillisuusvalvonta on käytännössä jälkikäteistä. Epätyydyttävä tilanne on omiaan siirtämään kenttäjohtajina toimivalle alipäällystölle tehtäviin kuulumatonta vastuuta ja aiheuttamaan kuormittumista. Toisaalta johtovalmiudessa oleva päällystö joutuu öisten yhteydenottojen takia heräämään toistuvasti ja tekemään varsinaisen päivätyönsä väsyneenä.

Mahdollisimman kattavan kenttätoiminnan johtamisjärjestelmän aikaansaaminen myös yleisjohtajan osalta PORA -uudistuksen yhteydessä on välttämätöntä myös sen vuoksi, että poliisin kenttätoiminnassa joudutaan usein tilanteisiin, joissa toiminnan kohde on aseistautunut, mielentasapainonsa menettänyt henkilö, väkivaltainen rikollinen tai rikollisryhmä. On tärkeää, että tilanteen johtaminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa on asiantuntevan yleisjohtajan käsissä. Näissä tilanteissa saatetaan joutua turvautumaan äärimmäisiin voimakeinoihin, ja poliisin toiminta saa aina osakseen suuren julkisen huomion. Tapahtumiin liittyy säännönmukaisesti poliisin toiminnan julkista arviointia tiedotusvälineissä, laillisuusvalvontaviranomaisissa ja tuomioistuimissa.

Poliisiasetuksen 4 § valmisteilla olevan muutoksen myötä yleisjohtaja-nimike selkeyttää päällystön vastuun operatiivisessa poliisitoiminnan johtamisessa. Asetusmuutoksessa on tarkoitus samalla selkeyttää yleisjohtajan ja kenttäjohtajan roolit ja tehtävät. SM:n ohjeen ”Poliisin operatiivisen toiminnan perusteet” päivitystyö on käynnissä ja siinä käsite määritellään tarkemmin. Asiaa selkeyttää osaltaan kenttätoiminnan johtamiseen liittyvä yleisjohtajien ja kenttäjohtajien valtakunnallinen koulutus, joka on jo käynnistetty.

Yleisjohtaja -käsite määritellään siten että se jättää sijaa paikallisille työjärjestelyille ja poliisilaitosten väliselle yhteistyölle ja -toiminnalle.

Poliisin johtovalmiutta koskeva määräys päivitetään asetusmuutoksen yhteydessä ja siihen sisällytetään yleisjohtaja -nimike johtamisjärjestelmän käsitteistön selkeyttämiseksi.

Paikallispoliisin poliisiyksikön operatiivista toimintaa johtavat päällystöön kuuluvat poliisimiehet tehtäväalueellaan. Poliisilaitoksen alueella tulee olla ympäri vuorokauden nimetty yleisjohtaja, joka vastaa poliisilaitoksen operatiivisen toiminnan johtamisesta joko työ- tai varallaolovuoronsa aikana, ellei työjärjestyksessä ole muuta mainittu.

Mikäli resurssien, etäisyyksien tai muiden erityisten syiden vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää 24/7 yleisjohtajaa työvuorossa, voidaan virka-ajan ulkopuolinen yleisjohto järjestää erilaisilla varallaolojärjestelyillä. Yleisjohto voidaan tarvittaessa järjestää poliisilaitosten välisin yhteistoimintasopimuksin. Varallaoloaikana yleisjohtajan tulee voida ottaa johtovastuu ilman viivytystä.

Kenttäjohtaja

Kenttäjohtaja vastaa poliisiasetuksen 4 §:n mukaisesti kenttätoiminnan johtamisesta yleisjohtajan alaisuudessa (asetusmuutoksen jälkeen).

Poliisilaitoksen kenttäjohtoalueet tulee muodostaa siten, että kenttäjohtajalla on tosiasiallinen mahdollisuus johtaa toimintaa kentällä, itse yksittäisten poliisitehtävien suorittamiseen osallistuen. Kenttäjohtoalueita muodostettaessa on otettava huomioon muun muassa etäisyydet, suurien asutustaajamien määrä ja keskinäinen sijainti sekä johdettavien poliisipartioiden määrä. Poliisilaitoksen alueella voi näin olla yksi tai useampia kenttäjohtoalueita.

Usean kenttäjohtajan työskennellessä samanaikaisesti poliisilaitoksen alueella, yleisjohtaja päättää valvonta- ja hälytysresurssien käytöstä. Yleisjohtajan ollessa varalla päättää resursseista kiireellisessä tapauksessa työjärjestyksessä määrätty kenttäjohtaja.

Kenttäjohtajan toimenkuva tulee laatia siten, että hänellä on hyvät mahdollisuudet johtaa toimintaa kentällä. Liikennevalvonnassa, teematoiminnassa ja muissa suunnitelluissa valvontatapahtumissa kenttäjohtajan alaisuudessa voi olla ryhmä taikka ryhmiä joilla on oma tähän tehtävään määrätty ryhmän johtajansa. Kenttäjohtaja päättää kuitenkin kaikkien poliisilaitoksen alueella toimivien resurssien priorisoinnista.

Poliisin johtokeskus

Jokaisen pääpoliisiaseman käytettävissä tulee olla operatiivisten tilanteiden johtamista varten johtokeskustila, joka voi sijaita hätäkeskuksen yhteydessä. Johtokeskustilojen tulee kyetä korvaamaan toisensa ja tukemaan tarvittaessa toisiaan.

Johtokeskustoiminnot tulee järjestää siten, ettei johtokeskuksista muodostu hätäkeskuskelle kuuluvia tehtäviä suorittavia, päällekkäisiä päivystyspisteitä. Johtokeskustoiminnan tarkoituksena on keskittyä poliisin operatiivisiin tehtäviin liittyvän johtamisen ja tiedonvälityksen tukemiseen sekä tilannekuvan ylläpitämiseen.

Johtamisen kenttäkouluttajajärjestelmä

Johtamisen kenttäkouluttajajärjestelmä luodaan samoille periaatteille kuin voimankäytön kenttäkouluttajajärjestelmä. Tavoitteena on edelleen kehittää ja ammattimaistaa poliisin operatiivisen toiminnan johtamista. Poliisiammattikorkeakoulu vastaa järjestelmän luomisesta, kehittämisestä, ylläpidosta, koordinoinnista, yhteydenpidosta kouluttajiin, ylijohtoon ja yksiköihin sekä kouluttajakoulutuksesta.

Poliisin lääninjohdot ja poliisilaitokset vastaavat yleisjohtajien, kenttäjohtajien ja muun poliisihenkilöstön kouluttamisesta alueellaan. Hätäkeskus ja muut tarvittavat viranomaiset on kytkettävä paikallistasolla mukaan koulutukseen. Poliisin lääninjohdoissa, Helsingin poliisilaitoksessa ja Liikkuvassa poliisissa on kenttäkoulutuksen yhdyshenkilöt.

Sekä kouluttajat että koulutettavat sitoutetaan valtakunnallisesti sovittuihin linjauksiin, ottaen kuitenkin huomioon paikalliset koulutuksen erityisvaatimukset. Kurssit ovat yhteisiä yleisjohtajille ja kenttäjohtajille. Lopullisena tavoitteena on, että kenttätöiminnan johtamista saavat kouluttaa vain kouluttajakurssin käyneet ja linjauksiin sitoutuneet kouluttajat.

b. Rikostorjunta

Vastuuhenkilö poliisiylitarkastaja Robin Lardot PO/PY

Vaativa rikostutkinta ja päivittäisrikostutkinta

Lähtökohtana paikallispoliisin rikostorjunnan järjestämisessä voidaan pitää, että muodostettavien poliisilaitosten tulee kyetä itsenäisesti huolehtimaan alueellaan tapahtuneiden tavanomaisten ja pääosin vakavien rikosten paljastamisesta ja tutkinnasta. Lähtökohtana tulee olla erilliset tutkintayksiköt ainakin huumausaine-, väkivalta- ja päivittäisrikosten (esim. varkaus-, vahingonteko-, liikenne ja petosrikokset) tutkintaan. Pienemmissä poliisilaitoksissa myös tavanomaisten väkivaltarikosten tutkinta voidaan järjestää päivittäisrikostutkinnan yhteyteen. Etelä-Suomen läänissä toteutetun RITUKE-hankkeen perusteella hyvänä mallina voidaan pitää erityisesti päivittäisrikostutkinnan jakamista nopeaan ja pitkäkestoiseen tutkintaan. Edellä mainitut tutkintatoiminnot tulee lähtökohtaisesti olla ainakin kunkin poliisilaitoksen pääpoliisiasemalla. Päivittäisrikoksia voidaan tutkia myös alueen poliisiasemilla ja tarvittaessa muissa poliisin palvelupisteissä. Myös vaativaa rikostutkintaa voidaan suorittaa pääpoliisiaseman lisäksi muilla poliisiasemilla.

Ainakin suurimmissa poliisilaitoksissa tulisi kaikille kolmelle yllä mainitulle rikossektorille olla mahdollisuuksien mukaan oma päätoiminen tutkinnanjohtaja. Kyseiset tutkinnanjohtajat johtaisivat koko poliisilaitoksen osalta oman rikossektorinsa tutkintatoimintaa pääsääntöisesti pääpoliisiasemalta käsin. Muilla poliisiasemilla tapahtuvan päivittäisrikostutkinnan osalta kunkin poliisiaseman päällystö (tai erityisistä syistä alipäällystö) voisi toimia tutkinnanjohtajana. Virka-ajan ulkopuolella riittää, että YJT-toiminnasta vastaava päällystöhenkilö toimii myös välittömiä tutkintatoimenpiteitä edellyttävissä asioissa tutkinnanjohtajana.

Talousrikostutkinta

Yllä kuvatusta omavaraisuuslähtökohdasta poiketaan talousrikostutkinnan organisoinnissa. Nykyisin valtakunnassa on 14 talousrikosten tutkintayksikköä, jotka toimivat hyvin ja kykenevät suoriutumaan tehtävistään. Kun lisäksi huomioidaan voimavarat, on ainakin toistaiseksi tarkoituksenmukaista säilyttää nykyinen järjestelmä. Tehtävien jakoa tulee kuitenkin tarkentaa siten, että yksinkertaiset petos- ja kavallustyyppiset rikokset tutkitaan poliisilaitoksilla. Talousrikosyksiköiden tulee myös ottaa nykyistä enemmän vastuuta vaativien ympäristörikosten ja työrikosten tutkinnasta (tutkinnallisesti samankaltaisia kuin talousrikokset) erityisesti silloin, kun kyse on esimerkiksi vastuun kohdentamiseen liittyvistä kysymyksistä. Talousrikosyksiköt osallistuvat poliisilaitosten kanssa sovittavalla tavalla liiketoimintakieltoon määrättyjen henkilöiden valvontaan.

Talousrikostutkinnan yhteismitallisuuden, sujuvuuden ja kehittämisen turvaamiseksi tulee pääkaupunkiseudun talousrikosten esikäsittely-yksikölle (EKY) antaa nykyistä suurempi tutkintaa, koulutuksen suunnittelua ja talousrikostutkinnan kehittämistä tukeva rooli ainakin siirtymävaiheen aikana.

Poliisirikosten tutkinta

Poliisirikosten tutkinta on tällä hetkellä keskitetty 17:lle kihlakunnan poliisilaitokselle, ja järjestely on osoittautunut toimivaksi. Valtakunnansyyttäjänviraston kanssa on keskusteltu siitä, että tutkintaa voitaisiin tulevaisuudessa keskittää vieläkin enemmän. Näistä syistä johtuen ei ole toistaiseksi tarkoituksenmukaista muuttaa nykyisen järjestelmän perusrakenteita, vaikkakin yhteismitallisuuden vuoksi voisi olla hyvä, jos kaikilla poliisilaitoksilla olisi tutkintavastuu. Mikäli järjestelmään halutaan tehdä muutoksia, ne tulee toteuttaa yhteistyössä syyttäjälaitoksen kanssa.

Rikostutkintaa tukevat tehtävät

Poliisilaitosten tulee huolehtia varsinaista rikostutkintaa tukevista tehtävistä. Jokaisessa poliisilaitoksen tulee olla oma rikospaikka- ja muusta teknisestä tutkinnasta vastaava yksikkö. Vaativan teknisen rikostutkinnan järjestämisessä poliisilaitokset voivat tehdä yhteistyötä (esim. varallaolojärjestelmä). Niin sanotuilla tavanomaisilla rikospaikoilla tulisi edelleenkin toteuttaa mahdollisuuksien mukaan yhden kosketuksen periaatetta, eli ensimmäisenä rikospaikalle saapuva poliisiapartio suorittaa siellä tarvittavat toimenpiteet mukaan lukien rikospaikkatutkinnan. Tietoteknisen tutkinnan (ent. digitaalisen todistusaineiston haltuunotto) merkityksen korostuessa on tavoitteena, että tulevaisuudessa se voisi olla osa rikosteknisten yksiköiden toimintaa.

Analyysitoiminnan merkitys tulee kasvamaan poliisin hallintorakenteen uudistamisen myötä. Lähtökohtana on, että jokaiseen muodostettavaan poliisilaitokseen järjestetään keskitetysti analyysitoiminto. Sen perustehtävänä on tukea poliisin strategista ja operatiivista johtamista, rikostorjuntaa sen kaikilla tasoilla (esim. rikosten sarjoittaminen), tulosoajasta sekä resurssien kohdentamista (tietojohtoinen poliisitoiminta). Analyysitoiminta tulisi kytkeä kiinteästi mukaan päätöksentekoon esimerkiksi siten, että analyysitikko osallistuu poliisilaitoksen johtoryhmän työskentelyyn. Analyysitoiminnan ensisijainen tehtävä on operatiivisen toiminnan tukeminen, joten se on luontevinta sijoittaa poliisilaitoksissa rikostorjunnan yhteyteen.

Rikosperusteisten saatavien turvaaminen (ent. rikoshyödyn jäljittämistoiminto) voidaan jakaa perusmuotoiseen ja vaativaan saatavien turvaamiseen. Ensiksi mainitun tulee lähtökohtaisesti olla kaikilla rikossektoreilla osa tutkinnan perustoimintaa. Muodostettavien poliisilaitosten tulee huolehtia, että rikoshyödyn ja -vahingonkorvaussaatavien jäljittäminen ja turvaaminen järjestetään tehokkaasti. Vaativa rikosperusteisten saatavien turvaaminen ja siihen liittyvä viranomaisyhteistyö (vero- ja ulosottoviranomaisilla omat henkilöresurssit ko. toiminnalle) tulee lähtökohtaisesti organisoida talousrikosyksiköiden yhteyteen.

Myös tarkkailu ja muu tiedonhankinta voidaan poliisilaitoksella organisoida omaksi toiminnoksi tai järjestää osaksi huumerikostutkintaa. Tarkkailun ja muun tiedonhankinnan osalta jokaisessa poliisilaitoksessa tulee olla ainakin niin kutsuttu perustasoinen tiedusteluvälineistö. Vaativa tarkkailu ja muu tiedonhankinta voidaan järjestää yhteistoiminnassa poliisilaitosten kesken.

Edellä mainittuja rikostorjuntaa tukevia toimintoja on harkinnan mukaan mahdollista keskittää yhden johdon alla toimivaksi rikostorjunnan asiantuntija- ja erityispalveluita tuottavaksi kokonaisuudeksi. Keskittämällä näitä toimintoja on mahdollista turvata palveluiden tasapuolinen jakautuminen poliisilaitoksen sisällä.

c. Lupapalvelut ja yhteispalvelun kehittäminen

Vastuuhenkilö lupapalvelupäällikkö Anne Aaltonen PO/HY

Lupahallinnon toimintaprosessit tulee organisoida uudelleen vastaamaan poliisin hallintorakenteen uudistamisen yhteydessä muodostettavien uusien hallinnollisten alueiden palvelutarpeita. Poliisin omat toimipisteet jaetaan kolmeen luokkaan (Sisäasiainministeriön päätös poliisilaitosten ja niiden palvelutoimistojen sijaintipaikoista): **pääpoliisiasema** on poliisilaitoksen hallinnollinen päätoimipiste, josta poliisilaitosta johdetaan, **poliisiasema** on sellainen poliisin toimipiste, johon on pääsääntöisesti sijoitettu kaikki poliisin perustoiminnot ja **muu poliisin palvelupiste** sellainen poliisilaitoksen ylläpitämä toimipiste, jossa on rajoitetumpi palvelutarjonta kuin poliisiasemalla. Lisäksi poliisin palveluja voidaan osittain tarjota myös yhteispalvelupisteissä. Toiminnan uudelleenorganisoinnin tavoitteena on tehostaa toimintaa ja parantaa palvelun laatua sekä taata kansalaisille asiassaan toivottu lopputulos (laadukas, perusteltu päätös, oikeat asiakirjat). Lupapalvelujen keskittämisen etuina tavoitellaan lisäksi myös asioimismukavuutta, lyhyempiä jonotusaikoja, palvelun saatavuuden varmuutta ja prosessien sujuvuutta.

Alla on kuvattu organisoinnissa tavoiteltava ideaalimalli. On todennäköistä, että tavoitteeseen ei tulla pääsemään vielä 1.1.2009, vaan siirtymäkausi voi olla hyvinkin pitkä. Tässä esitettyjen kriteereiden täyttämisen tulee kuitenkin olla tavoite, jota kohti selvästi pyritään, kun poliisilaitoksissa tehdään pitkän aikavälin toimintasuunnitelmia. Myös toimitilahankkeissa ja henkilöstön rekrytoinnissa tulee tiettyjen lupahallinnollisten asioiden keskittämisen periaatetta pitää yhtenä suunnittelun ohjenuorana. Esitetyistä ja yhteisesti hyväksytyistä kriteeristä poikkeamisen tulee olla aina erikseen perusteltua. Esimerkiksi nykyisten toimitilojen pienuus tai tämänhetkisessä organisaatiomallissa työskentelevän henkilöstön työssäkäyntialueiden rajoitukset voivat olla hajautetumman mallin perusteina.

Pääpoliisiasemat

Pääpoliisiasemalle keskitettäisiin pääsääntöisesti erityistä asiantuntemusta vaativat lupahallintoasiat sekä päätöksenteko sellaisissa pienivolyymisissa luissa, joissa kokemuksen tuomaa rutiinia ei pääse pienten lupamäärien vuoksi syntymään. Keskittämistä harkittaessa tulee ottaa huomioon myös se, missä yksittäisissä asioissa parhaan kokemuksen omaava henkilöstö työskentelee tällä hetkellä. Keskittämistä tulee kuitenkin pitää pitkän aikavälin tavoitteena.

Lupahallinnon poliisilaitostason ohjaus, valvonta, ohjeistaminen ja koordinointi tapahtuisivat pääpoliisiasemalta käsin. Pääpoliisiasemilla otettaisiin vastaan kaikkia lupahakemuksia ja luovutettaisiin valmiita asiakirjoja.

Liitteenä on luettelo niistä erityistä asiantuntemusta vaativista lupahallintoasioista, jotka tulisi pyrkiä pääsääntöisesti keskittämään pääpoliisiasemalle (liite 1). Keskittämisestä voitaisiin poiketa perustelluista syistä, esimerkiksi henkilöstön nykyisestä sijoittumisesta, osaamisesta tai toimitilajärjestelyistä johtuen taikka jos asiointimatka pääpoliisiasemalle muodostuisi kohtuuttoman pitkäksi.

Poliisiasemat

Poliisiasemille sijoitettaisiin kaikki sellaiset toiminnot, joita ei ole keskitetty pääpoliisiasemalle. Keskitettyjä palveluja olisi mahdollista tarjota poliisiasemilla tarvittaessa ajanvarauksen perusteella. Poliisiasemilla olisi mahdollista jättää hakemuksia lähes kaikissa poliisin lupahallintoasioissa.

Muut poliisin palvelupisteet

Muissa poliisin palvelupisteissä asiakaspalvelun palveluvalikoimaa voidaan pitää edellä olevia suppeampina ja se voitaisiin määritellä pisteissä työskentelevän henkilöstön ammattitaidon ja asiantuntemuksen mukaan. Pääpoliisiasemille ja poliisiasemille keskitetyjä lupahallinnon palveluja olisi mahdollista tarjota ajanvarauksen perusteella.

Yhteispalvelupisteet

Yhteispalvelupisteissä poliisin palveluja tarjotaan kunkin yhteispalvelupisteen ja poliisilaitoksen välisessä yhteispalvelusopimuksessa määritellyn mukaisesti. Palveluja ei voida tarjota täysimääräisenä, vaan yhteispalvelusihteerit tekevät poliisin henkilöstön puolesta avustavia asiakaspalvelutehtäviä eikä toimivaltaa siirretä poliisilta yhteispalveluhenkilöstölle. Palveluvalikoimaan kuuluvien hakemusten vastaanottamisen ja kaikissa lupa-asioissa valmiiden asiakirjojen luovuttamisen lisäksi yhteispalvelusihteerit avustaisivat asiakkaita sähköisessä asioinnissa (lomakkeiden täyttäminen, sähköinen maksaminen ja ajan varaaminen) ja antaisivat suppeaa neuvontaa lupa-asioissa. Yhteispalvelusihteerien ja poliisin oman henkilöstön antamasta asiakaspalvelusta muodostuu lupahallinnon yhteispalvelukokonaisuus, joka palvelee asiakkaita nykyistä tehokkaammin.

Yhteispalvelusihteerien tarjoaman palvelun lisäksi poliisin oma henkilöstö tarjoaa palveluja yhteispalvelupisteissä pääsääntöisesti ajanvarauksen perusteella. Ajanvarausjärjestelmä otetaan käyttöön kaikissa poliisilaitoksissa kevään 2008 aikana. Aika varataan sähköisessä ajanvarausjärjestelmässä, johon kukin poliisilaitos itse määrittelee palvelutarpeidensa mukaiset varattavissa olevat ajat sekä palvelun vaatimat resurssit. Yhteispalvelupisteissä tulee poliisin käytössä olla sellaista tilaa, että palvelujen tarjoaminen on mahdollista. Mahdollisuuksien mukaan otetaan käyttöön kannettavat rekisteröintipisteet, joita käyttäen passi- ja henkilökorttihakemuksia voidaan ottaa vastaan yhteispalvelupisteissä. Ajanvarauksen hyödyntäminen kuvatulla tavalla vaatii teknisenä varusteluna minimissään kannettavan tietokoneen tarvittavine oheislaitteineen. Kannettavalla tietokoneella on mahdollista muodostaa suojattu etäyhteys poliisin rekistereihin, jolloin palvelujen tarjoaminen mahdollistetaan tietoturvasta tinkimättä.

Liitteenä on luettelo niistä poliisin lupahallinnon tehtävistä, jotka on mahdollista tarjota yhteispalveluna (liite 2). Luettelo on vahvistettu poliisin tarjoamaksi yhteispalvelun palveluvalikoimaksi yhteispalvelun tehostamishankkeen yhteydessä. Tämän luettelon ulkopuolella olevia poliisin palveluja voidaan tarjota yhteispalvelupisteissä ajanvarauksen perusteella, ja tätä mahdollisuutta poliisilaitosten tulee aktiivisesti käyttää oman henkilöstön vakituisen sijoittamisen vaihtoehtona.

4. Palveluverkosto ja toimitilojen kehittäminen

Vastuuhenkilöt lupapalvelupäällikkö Anne Aaltonen ja hankejohtaja Tiina Eränkö

Lupapalveluverkoston muodostamisen kriteerit

Seuraavassa tarkastellaan palveluverkostoa ainoastaan lupapalvelujen näkökulmasta. Lopullista päätöstä palveluverkostosta tehtäessä tulee ottaa huomioon myös sellaiset palvelupisteet, joissa on muuta säännöllistä poliisitoimintaa. Ratkaisut tulee tehdä tämän kokonaistarkastelun perusteella.

Lupapalveluja tulee tuottaa valtakunnallisesti yhtenäisiin kriteereihin perustuen järjestellyn palvelupisteverkoston avulla. Lähtökohtaisesti kriteereitä on noudatettava, mutta erityisistä syistä niistä on mahdollista poiketa. Suurimpana yksittäisenä erityisenä syynä on pidettävä palvelujen saavutettavuutta. Lähinnä tämä koskee Itä-Suomen, Oulun ja Lapin läänien alueella toimivia poliisilaitoksia, joiden kaikki palvelupisteet eivät täytä vuotuisten lupamäärien kriteeriä.

Palveluverkoston muodostamisen onnistuminen edellyttää poliisilaitoksilta resurssilaskelmien tekemistä eri palvelupistetasoilla. Resurssilaskelmissa on otettava huomioon ainakin seuraavat asiat:

arvioitu lupien kysyntä ottaen huomioon, että osa nyt toimivista lupapalvelupisteistä lakkautetaan tai niistä muodostetaan yhteispalvelupisteitä, jolloin nykyinen asiakaspohja siirtyy asioimaan muualle,

toimitilojen ja teknisen varustelun riittävyys mikäli lupahallinto organisoidaan mainitun keskittämisperiaatteen mukaisesti,

henkilöstöresurssien riittävyys eri palvelupistetasoilla, mikä sisältää henkilöstön määrän ja osaamisen tason arvioinnin.

Taloudelliset kriteerit

Kustannusvastaavuus

Lähtökohtaisesti lupapalvelut tulee tuottaa kustannustehokkaasti, ja lupapalvelupisteiden ylläpitäminen edellyttää näin ollen täyttä kustannusvastaavuutta. Henkilöstömenojen ohella toimitilat aiheuttavat merkittävän kustannuksen poliisilaitoksille. Kuitenkaan ei ole varmaa, voidaanko kaikissa tapauksissa saavuttaa säästöjä toimitilakustannuksissa lupapalvelupisteitä lakkauttamalla. Tiloissa, joissa lupapalvelu on sijoittunut kiinteästi muun poliisitoiminnan yhteyteen, ei ole realistista olettaa, että vapautuviin tiloihin voi sijoittaa muita kuin poliisin toimintoja. Pienten lupapalvelupisteiden lakkauttamista ei tulekaan perustella yksinomaan toimitilakustannussäästöillä, vaan sillä, että keskittämällä lupapalveluja suurempiin yksiköihin saadaan aikaan toiminnan tehostumista ja samojen palvelujen tarjoaminen pienemmällä henkilöstömäärällä on mahdollista. Valtion tuottavuusohjelman mukaisten tuottavuusvähennysten toteuttamisen vuoksi tämä näkökohta on tärkeä. Henkilöstön uudelleensijoittumista suunniteltaessa otetaan huomioon työssäkäyntialueiden asettamat reunaehdot.

Vuotuiset lupamäärät ja henkilöstön määrä

Kannattavan palvelupisteen ylläpitäminen edellyttää noin 2500 - 3000 keskeisen luvan vuotuista volyymia (keskeiset luvat: passit, henkilökortit, ajokortit, ampuma-aseluvat). Tätä pienempiä lupamääriä hoitavia pisteitä ei tule jättää toimimaan ilman erityisiä syitä. Maantieteellisten tai kielellisten syiden vuoksi voi olla perusteltua säilyttää palvelupisteitä, jotka jäävät mainitun kriteerin alle. Myös jotkin poliisiasemiksi vahvistetut palvelupisteet eivät kriteeriä täytä, mutta määritelmän mukaisesti niissä pisteissä tulee siitä huolimatta tarjota edelleen täydeltä lupapalvelut.

Toimiakseen kaikissa tilanteissa lupapalveluja tarjoavassa poliisin palvelupisteessä tulee työskennellä vähintään kolme henkilöä. Tätä pienemmät yksiköt ovat varsin haavoittuvaisia, ja poistumien vuoksi saatetaan joutua tilanteeseen, jossa palvelupistettä ei voida pitää avoinna yleisölle ilmoitettuina aikoina. Kolmen henkilön kriteeristä voidaan poiketa alaspäin, mikäli poliisilaitoksen muista palvelupisteistä sitoudutaan irrottamaan henkilöstöä tarvittaessa sijaisiksi tällaiseen palvelupisteeseen eikä pistettä suljeta esimerkiksi sairaustapausten, vuosilomien tai koulutukseen osallistumisen vuoksi.

Maantieteelliset kriteerit

Poliisin muut palvelupisteet, joissa tarjotaan lupapalveluja, tulee sijoittaa siten, että etäisyys toiseen lupapalveluja tarjoavaan pisteeseen on 50 - 100 kilometriä. Tämän tiheämmässä sijaitsevien poliisin muiden palvelupisteiden tulee täyttää kohdan 3.1 taloudelliset kriteerit ellei kyseessä ole ruotsinkielisen palvelutarjonnan turvaaminen.

Organisoinnissa huomioon otettavaa

Henkilöstönäkökulma

Osaamisen varmistaminen

Henkilöstönäkökulmasta nyt tehtäväksi suunniteltu uudistus on mahdollisuus ammatilliseen kehittymiseen ja parempaan työhyvinvointiin. Toimenkuvien laajentaminen ja toisaalta asiantuntijuuteen kannustaminen on suuremmissa yksiköissä helpompaa ja ylipäättään realistista. Urakehityksen ja riittävän osaamistason varmistamiseksi tulee tehdä kattava lupahallintohenkilöstön kompetenssikartoitus sekä tarkistaa toimenkuvat ja prosessikuvaukset ajan tasalle. Samoin on tarkasteltava mahdollisuuksia käyttää palkkausta entistä kannustavammin ja tehtävien vaativuustasot on tarkistettava vastaamaan muuttuneita tehtävänkuvia. Kokonaan tai osittain uusiin tehtäviin siirtyvää henkilöstöä on alettava perehdyttää mahdollisimman pian sen jälkeen, kun uusi tehtävänkuvaus on selvillä. Nykyisen henkilöstön työssäkäyntialueet ja osaaminen on otettava huomioon.

Niissä toimipisteissä, jotka keskittyvät pääasiassa asiakaspalvelutehtäviin, tulee varmistaa riittävä asiakaspalveluammattiin pätevöittävä koulutus. Useissa lupatyypeissä nimenomaan asiakaspalvelutapahtuma on prosessin kriittinen vaihe ja siinä onnistuminen vaatii oman erikoisosaamisensa. Vaativa asiakaspalvelu tulee jatkossa nähdä omana erikoisosaamisen alueenaan ja sen vaativuus arvioida uudelleen.

Tietojärjestelmien käyttöoikeudet

Tietojärjestelmien käyttöoikeudet ovat tällä hetkellä kihlakuntakohtaiset. Jatkossa käyttöoikeudet annetaan poliisilaitoskohtaisesti, joten henkilöstöllä on niin halutessaan laajat mahdollisuudet työskennellä joustavasti yhden poliisilaitoksen alueella toimivissa lupapalvelupisteissä.

Käyttöoikeuksien luomisessa noudatetaan edelleen normaaleja käyttöoikeuksien myöntämisen edellytyksiä. Yhteispalvelupisteisiin ei viedä luparekistereitä edes kyselykäyttöön, vaan rekisterikyselyt ja -syötöt tehdään aina poliisin omissa toimipisteissä liikkuvia palveluja lukuun ottamatta.

Asiakasnäkökulma

Vaihtoehtoiset asiointimuodot

Sähköistä asiointia hyödyntäen edistetään kansalaisten vaihtoehtoisia asiointimuotoja ja vähennetään tarvetta asioida poliisin palvelupisteissä henkilökohtaisesti niissä asioissa, joissa laki ei sitä nimenomaisesti vaadi. Käyttövalmiita sähköisiä lomakkeita on jo olemassa, mutta käyttöönotto odottaa sähköisen maksamisen mahdollisuutta.

Lupapalveluauton käyttöä liikkuvana palveluna on pilotoitu Ylä-Savon kihlakunnan alueella kevästä 2007 lähtien. Lupapalveluauto on toiminut ajanvarausperiaatteella ja autossa on voinut asioida kaikissa poliisin lupa-asioissa. Pilotista saatavan raportin perusteella ratkaistaan, onko auto sopiva malli korvaamaan harva-alueilta poistuvien lupapalvelupisteiden palveluja.

Aukioloajat

Pääpoliisiasemien ja poliisiasemien lupapalvelujen tulisi olla saatavissa pääsääntöisesti virka-aikana. Pääpoliisiasemien lupahallintoa suunniteltaessa tulisi kuitenkin myös tutkia mahdollisuutta pidentää aukioloaikaa virka-ajan jälkeen vähintään yhtenä päivänä viikossa. Poliisiasemien lupapalvelupisteiden tulisi olla avoinna vähintään virka-aikana. Muiden poliisin palvelupisteiden aukioloaikaa voitaisiin rajoittaa virka-aikaa suppeammaksi, mikäli siihen on perusteltu tarve. Esimerkiksi sama henkilöstö voi kiertää useammassa palvelupisteessä tarjoamassa palveluja, jolloin kukin yksittäinen palvelupiste olisi avoinna rajoitetusti.

Asiakasnäkökulmasta on tärkeää, että palvelujen saatavuus on luotettavaa. Lupapalvelupisteet tulee resursoida siten, että ne ovat avoinna ilmoitettuina aikoina ilman, että pisteitä joudutaan sulkemaan vuosilomien, sairastumisten tai koulutuspoistumien vuoksi. Kansalaiset kokevat palvelupisteiden määrän vähentymisen palvelutason huonontumisenä. On kuitenkin hyvä korostaa sitä, että suuremmissa yksiköissä palvelut ovat varmemmin saatavissa eikä palvelupisteitä suljeta yllättäen.

Toimitilojen kehittäminen

Vastuuhenkilö ylitarkastaja Leena Voutilainen PO/STY

Poliisin toimitiloja ja niissä tarvittavia kehittämistoimenpiteitä on selvitetty kahden eri hankkeen yhteydessä. Toinen niistä oli 30.3.2006 valmistunut ”Poliisin toimitilojen kehittämishanke ja kehittämisohjelma”, joka tehtiin poliisiosaston asettaman työryhmän voimin ja toinen alueiden ja hallinnon kehittämisosaston asettaman työryhmän tekemä ”Kihlakuntahallinnon ja poliisin toimitilahankkeiden tärkeysjärjestys”, joka valmistui 31.10.2006.

Poliisin toimitilojen kehittämishanke ja kehittämisohjelma on vain poliisin toimitiloja koskeva. Hankkeen ohjausryhmä on tehnyt esityksen kehittämistoimenpiteitä tarvitsevista kohteista asetettuna valtakunnalliseen tärkeysjärjestykseen sekä arvioinut karkeasti kehittämisohjelman kustannusvaikutukset hankkeittain.

Kihlakuntahallinnon ja poliisin toimitilahankkeiden tärkeysjärjestys -raportissa esitetty tärkeysjärjestys ei merkittävästi poikennut Poliisin toimitilojen kehittämishanke ja kehittämisohjelmassa esitetystä.

Jatkotoimenpiteet

Poliisin hallintorakenteessa tapahtuvien muutosten johdosta 30.3.2006 valmistunutta Poliisin toimitilojen kehittämishanke ja kehittämisohjelmaa on päivitettävä. Päivityksestä on jo alustavasti sovittu poliisiosaston suunnittelu- ja talousyksikön toimitilavastuualueella ja päivitys on tarkoitus toteuttaa pääosin aiemmalla työryhmällä vuoden 2008 aikana.

Toimitilat - palvelurakenne

Poliisin hallintorakenneuudistuksen yhteydessä kihlakunnan poliisilaitosten lukumäärä vähenee.

Poliisin lääninjohtojen, kihlakunnan poliisilaitosten ja valtakunnallisten yksiköiden toiminnalliset palvelurakennetta koskevat suunnitelmat määrittävät tarkemmin mitä palveluja tarjotaan, missä palveluja tarjotaan, minkä kokoista henkilökuntamäärää palvelujen tarjoamiseksi tarvitaan.

Toiminnallinen suunnittelu määrittää osaltaan myös toimitilojen mitoitusperusteet, koska toiminnallisen suunnittelun yhteydessä otetaan kantaa toimipisteissä annettavaan palveluun ja henkilökunnan määrään sekä tiettyjen erikoistilojen sijaintitiheyteen ja määrään (esimerkiksi vapautensa menettäneiden säilytystilat, voimankäyttökoulutustilat, teknisen rikostutkinnan tilat, muut kokous- ja koulutustilat). Toiminnallinen suunnittelu määrittää osaltaan - poliisihallintoon annettujen määräysten ja ohjeiden lisäksi - myös käytettävät työmenetelmät, työtavat, työajan ja tiloilta vaadittavan turvatasen.

Toiminnallinen suunnitelma tai palvelurakennesuunnitelma siis osaltaan määrittää toimitilalinjaukset, jotka toteutetaan toimitilojen teknisen suunnittelun avulla käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Kihlakunnan poliisilaitoksen palvelurakennetta suunniteltaessa on otettava huomioon poliisilaitosalueella olemassa olevat tilat ja niistä tehdyt sopimukset. Palvelurakenne on pyrittävä suunnittelemaan siten, että poliisiasemien henkilökuntamäärä on sopivassa suhteessa käytettävissä olevaan toimitilaan nähden eikä toimitiloihin kohdistu merkittäviä uusia kustannuksia vaativia muutostarpeita. Käytettävissä oleva toimitila on erityisesti otettava huomioon alueellisesti keskitettäviä toimintoja suunniteltaessa, ennen kaikkea silloin, kun kyseinen toiminta tarvitsee erikoistilaa, joka on jo olemassa.

Kihlakunnan poliisilaitoksen palvelurakennetta suunniteltaessa on tarkasteltava mahdollisuuksia vapautensa menettäneiden tilojen keskittämiseen. Poliisiylijohtajalle 5.2.2007 luovutetun loppuraportin ”Turvallisuusselvitykset vapautensa menettäneiden tiloissa” mukaan näyttää siltä, että osa vapautensa menettäneiden säilytystiloista on sellaisia, että niissä säilytettävien henkilöiden turvallisuutta ei voida esimerkiksi tulipalon sattuessa asianmukaisesti taata, koska asiakkaiden omatoiminen pelastautuminen ei ole mahdollista, palokunta ei ehdi paikalle riittävän nopeasti eikä vartijoiden määrä ole riittävä.

Poliisiasemien lisäksi kihlakunnan poliisilaitoksella on palvelupisteitä ja sen alueella on yhteispalvelupisteitä, joiden lukumäärään entistä enemmän tulevat vaikuttamaan annettavat palvelut ja niiden määrä sekä sijainti. Palvelupisteiden ja yhteispalvelupisteiden toimitiloista jotkut ovat tällä hetkellä pinta-aloiltaan suuria tiloissa työskentelevään poliisihenkilökuntamäärään nähden. Teknisen välineistön lisäksi näissä toimipisteissä saatetaan tarvita sellaisia toimitila- ja tietoturvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat kustannuksia. Mahdollinen lisäkustannus tulee karkeasti arvioida annettavia palveluja suunniteltaessa.

Kustannusvaikutukset

Hallintorakennemuutoksessa toimintoja keskitetään pääpoliisiasemille ja se tulee lisäämään tilantarvetta näissä toimipisteissä tai ainakin aiheuttamaan tiloissa muutostarpeita. Vastaavasti muilla poliisiasemilla tultaneen tarvitsemaan jossain määrin vähemmän toimitiloja. Toimitilojen määrää arvioitaessa on kuitenkin aina tarkasteltava kihlakunnan poliisilaitosta kokonaisuudessaan ja otettava huomioon alueella olevat tilat ja niiden vuokrasopimukset. Hallintorakenteen muutos ei yleensä ole vuokrasopimuksen purku- tai irtisanomisperuste, joten tarvittavat muutokset näiltä osin eivät aina ole haluttu tavalla lyhyellä aikavälillä toteutettavissa edellä esitetyn mukaisesti toimintoja on suunniteltava niin ettei niiden sijoittelusta aiheudu merkittäviä lisäkustannuspaineita toimitiloihin.

Lyhyellä tähtäimellä ei ole mahdollista keskittää pääpoliisiasemille pääsääntöisesti muuta kuin johtotason henkilöstöä. Muu hallinto ja päätoimintalinjat on toimitilojen osalta toteutettava hajautetusti ts. henkilöstö sijoitettava olemassa oleviin toimitiloihin pääpoliisiasemille ja poliisiasemille. Toimitilajärjestelyjä voidaan joissain tapauksissa toteuttaa siirtämällä toimintayksiköitä poliisiasemille tai muihin poliisin toimipisteisiin.

5. Yhteistoiminnan kehittäminen

Vastuuhenkilöt poliisiylitarkastajat Esko Ruokonen ja Robin Lardot PO/PY

a. Alueellisesti keskitettävät toiminnot

Rikostutkinta

Nykyisin valtakunnassa on 14 talousrikosten tutkintayksikköä, jotka toimivat hyvin ja kykenevät suoriutumaan tehtävistään. Kun lisäksi huomioidaan voimavarat, on ainakin toistaiseksi tarkoituksenmukaista säilyttää nykyinen järjestelmä. Tehtävien jakoa tulee kuitenkin tarkentaa siten, että yksinkertaiset petos- ja kavallustyyppiset rikokset tutkitaan poliisilaitoksilla.

Talousrikosyksiköiden tulee myös ottaa nykyistä enemmän vastuuta vaativien ympäristörikosten ja työrikosten tutkinnasta (tutkinnallisesti samankaltaisia rikoksia kuin talousrikokset) erityisesti silloin, kun kyse on esimerkiksi vastuun kohdentamiseen liittyvistä kysymyksistä. Talousrikosyksiköt tukevat myös poliisilaitoksia liiketoimintakielttoon määrättyjen henkilöiden valvonnassa.

Vaativan tarkkailutoiminnan ja muun tiedonhankinnan sekä niihin liittyvien kalustohankintojen osalta poliisilaitokset voivat tehdä yhteistyötä. Poliisilaitokset voivat tehdä yhteistyötä myös vaativan teknisen rikostutkinnan järjestämisessä.

Erityisosaamista vaativien toimintojen organisointi ja kehittäminen

Erityisosaamista vaativat toiminnot, kuten VATI-, JOUHA-, TEPO-toiminta sekä muut toiminnot kuten ulkomaalaisvalvonta ja poliisikoiratoiminta tulee järjestää siten, että ne palvelevat tarkoituksenmukaisesti yhden tai useamman poliisilaitoksen aluetta. Vaativiin tilanteisiin varautumisen osalta on käynnissä operatiivisten toimintojen uudistamisen työryhmät, joiden väliraportin määrä-ajat ovat 15.6.2008 ja loppuraporttien määrä-ajat on 30.11.2008.

b. Paikallispoliisin ja poliisin valtakunnallisten yksiköiden välinen tehtäväjako ja yhteistyö

Paikallispoliisin vastuulle jää uudistuksen jälkeen vastata nykyistä laajemmin tavanomaisten ja vaikeiden rikosten paljastamisesta ja tutkinnasta omalla alueellaan. Keskusrikospoliisin rooli puolestaan painottuu yhä enemmän kansainvälisen ja kansallisesti vakavimman järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan. Tällainen työnjako vastaa hallintovaliokunnan näkemyksiä paikallispoliisin ja keskusrikospoliisin tehtäväjaosta rikostutkinnassa (HaVM 2/2007). Keskusrikospoliisilla tulee olla valmius tarvittaessa avustaa paikallispoliisia mm. ottamalla tutkintavastuu yksittäisten henkirikosten ja muiden vaikeasti selvitettävien rikosten tutkinnasta. Vakavimman rikollisuuden torjuntaan liittyvistä tutkintajärjestelyistä tulee lähtökohtaisesti sopia erikseen keskusrikospoliisin johdolla järjestettävässä kohdevalintamenettelyssä. Mikäli asiaa ei sen luonteen puolesta tarvitse viedä kohdevalintamenettelyyn, mutta se edellyttää kuitenkin toimimista toisen poliisilaitoksen toimialueella, tulee asiassa toimia yhteistyössä tai ainakin sopia tutkintajärjestelyistä kyseisen yksikön kanssa.

Poliisi on yhdessä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisten kanssa perustanut PTR-rikostiedustelu- ja analyysitoiminnon, jolla Vantaalla sijaitsevan keskuksen lisäksi on vähintään yksikkö jokaisessa läänissä. PTR-johtoryhmän käynnistämän arviointihankkeen pohjalta tehdään myöhemmin erikseen päätökset toiminnan kehittämistä. Poliisin osalta rikostorjuntaan liittyvästä valtakunnallisesta analyysitoiminnasta ja sen kehittämistä vastaa keskusrikospoliisi. Muodostettavissa poliisilaitoksissa tulee edellä luvussa 3 b kuvatun mukaisesti olla analyysitoiminto (strateginen ja operatiivinen analyysi), jonka tulee tehdä yhteistyötä PTR-rikostiedusteluyksiköiden kanssa.

Tarkkailun ja muun tiedonhankinnan osalta työnjako paikallispoliisin ja keskusrikospoliisin välillä noudattaa, mitä edellä on järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan yhteydessä todettu. Poliisin tiedustelumenetelmien ja -välineistön kehittämistä ja yhteismitallisuudesta vastaa keskusrikospoliisi.

Liikkuvan poliisin osalta voidaan todeta, että sen ensisijaisina vastuualueina liikennevalvonnassa tulisi olla päätiet ja muu taajamien ulkopuolinen tiestö. Liikkuvan poliisin tulee kuitenkin avustaa paikallispoliisia liikenteen valvonnassa myös taajama-alueilla. Liikkuvan poliisin tulee hoitaa hälytystehtäviä paikallispoliisin tukena lähimmän partion periaatteen mukaisesti ja muutoinkin osallistua erikseen sovitulla tavalla resursseja vaativien erilaisten teemaluonteisten iskujen toteuttamiseen. Erityisesti harva-alueilla liikkuvan poliisin on tehtävä yhteistyötä paikallispoliisin kanssa hälytysvalmiuden turvaamiseksi erikseen sovittavalla tavalla. Lisäksi liikkuvan poliisin tulee osaltaan tukea paikallispoliisia liikenneonnettomuuksien ja -valvonnan analyysitoiminnassa sekä valvontatiedottamisen kehittämisessä. Liikkuvan poliisin tulee myös avustaa tarvittaessa paikallispoliisia raskaan liikenteen liikennetikosten tutkimisessa.

Suojelupoliisin tehtävissä ei yleensä esiinny vastaavanlaisia päällekkäisyyksiä paikallispoliisin tehtävien kanssa.

c. Yhteistyö hätäkeskus-, syyttäjä-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisten kanssa

Valvontaan ja hälytystoimintaan liittyvä sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyö

Poliisin ja hätäkeskuksen välisen yhteistyön toimivuus on valvonnan ja hälytystoiminnan kriittinen menestystekijä. Molempien organisaatioiden koulutuksen sekä johtamis- ja tietojärjestelmien avulla varmistetaan, että poliisi pääsee ilman aiheutonta viivytystä hoitamaan omaan toimialaansa kuuluvat tehtävät.

Poliisi saa käyttöönsä toiminnan suunnittelua ja seuranta varten luotettavaa ja ajantasaista tietoa hätäkeskuslaitokselta. Tiiviillä yhteistyöllä ja teknologian avulla varmistetaan poliisin toimintojen kannalta merkityksellisten tietojen ja merkintöjen kattava ja laadukas kirjaaminen hätäkeskustietojärjestelmään.

Yhteistyötä puolustusvoimien kanssa jatketaan paikallis- ja aluetasolla voimassa olevien lainsäädännön ja sopimusten mukaisesti.

Suunnitelmallisella ja jatkuvalla sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyöllä saavutetaan hyviä tuloksia sekä rikostorjunnassa että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä. Paikallistason turvallisuusyhteistyötä on jatkettava ja kehitettävä uusissa poliisilaitoksissa.

Poliisi-syyttäjä yhteistyö

Tavoitteena on tehostaa entisestään poliisin ja syyttäjän välistä esitutkintayhteistyötä. Tällöin on ensinnäkin tärkeää se, miten uudet pääpoliisiasemat sijoittuvat syyttäjänvirastoihin nähden. Syyttäjälaitos muodostuu valtakunnansyyttäjänvirastosta sekä Ahvenanmaa mukaan lukien 15 paikallisesta syyttäjänvirastosta. Lisäksi syyttäjänvirastoissa on yhteensä viisikymmentä palvelutoimistoa (tilanne tammikuussa 2008). Valtakunnansyyttäjänvirasto on esittänyt oikeusministeriölle palvelutoimistojen lukumäärää vähennettäväksi 43:een jo alkuvuodesta 2008.

Esityksen perusteella uusien syyttäjänvirastojen pääpaikoista 13 tulee sijaitsemaan samoilla paikkakunnilla tulevien pääpoliisiasemien kanssa ja ne ovat Helsinki, Vantaa, Espoo, Järvenpää, Lahti, Turku, Tampere, Jyväskylä, Vaasa, Pori, Mikkeli, Oulu ja Rovaniemi. Ainoastaan Kouvolan syyttäjänvirasto sijaitsee paikkakunnalla, jossa ei toimi pääpoliisiasema, mutta kuitenkin poliisiasema.

Syyttäjänviraston palvelutoimisto tulee esityksen perusteella sijaitsemaan 11:llä pääpoliisiaseman sijoituspaikkakunnalla, jotka ovat Hämeenlinna, Kotka, Lappeenranta, Seinäjoki, Kokkola, Kuopio, Joensuu, Ylivieska, Kajaani, Kuusamo ja Tornio.

Lisäksi syyttäjänvirastoilla tulee esityksen mukaan olemaan palvelutoimistot seuraavilla paikkakunnilla, joissa sijaitsee poliisiasema; Lohja, Tammisaari, Riihimäki, Hyvinkää, Porvoo, Forssa, Ikaalinen, Mänttä, Valkeakoski, Vammala, Kauhajoki, Närpiö, Pietarsaari, Lapua, Jämsä, Äänekoski, Kemiö, Rauma, Loimaa, Raisio, Salo, Savonlinna, Pieksämäki, Varkaus, Iisalmi, Nurmes, Haapajärvi, Raahen, Kemi, Kemijärvi, Sodankylä ja Ivalo.

Toimivan esitutkintayhteistyön kannalta on myös tärkeää avainsyyttäjien sijoittuminen pääpoliisiasemiin nähden. Oletettavasti suurin osa heistä toimii syyttäjänvirastoissa. Ideaalitilanteessa avainsyyttäjät ja ko. sektorin rikostutkijat työskentelisivät samalla paikkakunnalla. Edellä mainittujen sijoituspaikkatietojen perusteella vaativaa rikostutkintaa tullaan pääosin suorittamaan paikkakunnilla, joissa on myös syyttäjänvirasto. Näin ollen tiivis yhteistyö vaativien rikosjuttujen osalta on helposti järjestettävissä. Esitutkintayhteistyössä on erityisesti pyrittävä siihen, että yhteistyön toimintamallit on sovittu mahdollisimman kattavasti jo etukäteen. Ajankohtaisina kehittämiskohteina ovat kirjalliset tutkintasuunnitelmat ja rikosilmoitusten luokittelu siten, että huomioidaan joutuissa ja tarkoituksenmukainen esitutkinta.

PTR-yhteistyö

Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen ns. PTR-yhteistoimintaa kehitetään jatkuvasti entistä tiiviimmäksi. Tällä hetkellä toteutetaan jo em. viranomaisten yhteispartiointia. Lisäksi valmisteilla oleva PTR-laki tuo joustavuutta rikostorjunnassa ja mahdollistaa tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisille jopa hälytystehtävien hoitamisen tilanteissa, joissa poliisi ei ole saatavissa.

PTR-yhteistyötä on perinteisesti tehty vakavan rikollisuuden torjunnassa. Tulli ja rajavartiolaitos osallistuvat poliisin kohdevalintamenettelyyn sekä yksittäistapauksissa paljastamis- ja tutkintaoperaatioihin. PTR-viranomaiset ovat perustaneet lääneihin rikostiedustelu- ja analyysikeskuksia, joiden keskeinen tehtävä on kokonaiskuvan muodostaminen järjestäytyneestä rikollisuudesta ja siten tukea tarkoituksenmukaisten kohteiden saamista kohdevalintamenettelyn piiriin. Analyysikeskukset tukevat lisäksi näiden lainvalvontaviranomaisten vastuulla olevien yksittäisten rikosten sarjoittamista.

d. Yhteistyö kuntien kanssa, turvallisuussuunnittelu

Vastuuhenkilö poliisiylitarkastaja Esko Ruokonen PO/PY

Sisäisen turvallisuuden ohjelmaa toteutetaan kunnallisen turvallisuussuunnittelun ja muun sidosryhmäyhteistyön muodossa ohjelman sisältämällä painopistealueilla. Yhteistyössä otetaan huomioon sisäisen turvallisuuden ohjelman päivityksen linjaukset. Lisäksi valmistaudutaan aloittamaan strateginen turvallisuusyhteistyö maakuntien liittojen ja mahdollisten muiden alueellisten toimijoiden kanssa.

Toimiva sosiaalipäivystysjärjestelmä on poliisille tärkeä tuki erilaisissa, etenkin virkaajan ulkopuolella tapahtuvissa perheväkivalta- ja kuolemantapauksissa sekä lasten ja nuorten päihteiden käyttöön tai rikoksiin liittyvissä tapauksissa. Poliisilaitoksilla työskentelevien sosiaalityöntekijöiden avulla on voitu toteuttaa mm. varhaista puuttumista lasten ja nuorten rikoksiin tai päihteiden käyttöön sekä yhdenmukaistaa puuttumiskynnystä lastensuojelulain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden tekemisessä. Sosiaalityöntekijän avulla on voitu tehostaa myös sovittelun käyttämistä. Poliisin ja sosiaalitoimen kattavalla yhteistyöllä koko maassa voidaan myös merkittävästi parantaa kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa kriisitilanteissa.

6. Pitkän aikavälin henkilöstösuunnitelma

Vastuuhenkilö kehittämispäällikkö Tuija Saari PO/HY

a. Tavoitetason ja -rakenteen määrittely henkilöstöryhmittäin

Poliisin hallintorakenneuudistuksen yhteydessä laadittava henkilöstösuunnitelma muodostuu seuraavista osista:

- nykytilan ja historian analyysi
- henkilöstön määrä (sisältää henkilöstömäärän kehitystä koskevat numeeriset reunaehdot)
- henkilöstön rakenne (sisältää rakennetta koskevat reunaehdot)
- henkilöstön osaamista koskeva analyysi, tavoitteet ja toimenpiteet.

Nykytilaa ja historiaa analysoidaan liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti. Tarkasteltavia kohteita ovat henkilöstön määrän kehitys henkilöstöryhmittäin v. 2003-2007, henkilöstön ikärakenne henkilöstöryhmittäin v. 2007, sukupuolijakauma henkilöstöryhmittäin v. 2007 sekä koko- ja osa-aikaisten ja vakituisten ja määräaikaisten määrä v. 2007. Kaikkien em. kohtien osalta on kirjattava lomakkeeseen päähuomiot ja johtopäätökset numeerisen analyysin pohjalta.

Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrätarkastelun lähtölukuna on pidettävä 31.12.2005 tilannetta. Henkilöstön määrä suunnitellaan pora hankkeen I-vaiheen mukaisesti v. 2011 asti. Lomakkeen välilehdellä henkilöstöluvut on kunkin poliisilaitoksen yksikön osalta kirjattu henkilöstömäärinä ja htv:nä lähtötilanteen luvut ja tuottavuusvähennysten kohdentuminen yksiköittäin ja vuosittain. Lomakkeen välilehdelle on myös kirjattu kunkin yksikön mukainen henkilöstömäärän tavoitekehitys huomioiden pora- ja muiden tuottavuushankkeiden mukaiset tuottavuusvähennykset (sis. hallintorakenteen, palveluverkoston, sähköisen asioinnin mukaiset tuottavuusvähennykset, palke ja muut tuottavuusohjelmat). **HUOM! Tuottavuusohjelmien mukaiset vähennykset tulee seurata hankekohtaisesti ja virkatasolla tulee kohdentaa vähennys johonkin hankkeeseen.** Paikallispoliisille asetettut tuottavuusvähennykset ja niiden toteutusaikataulu on kirjattu tuottavuusohjelmien toteuttaminen poliisihallinnossa päätökseen, joka on annettu 20.2.2007.

Poliisilaitosten tulee valmistella toiminnallisten prosessien yhteensovittaminen suhteessa annettuihin henkilöstömääriin. Yksiköiden esitykset käsitellään poran valtakunnallisessa hankeryhmässä.

Henkilöstön rakenne

Henkilöstön rakenteen tarkastelun lähtökohtana on v. 2005 lopun tilanne, mikä löytyy lomakkeen historia-analyysi kohdasta. V. 2005 lopun tilanteeseen nähden päälliköiden määrän suhteessa koko henkilökuntaan tulee laskea. Päällystön osuus suhteessa koko henkilöstöön ei saisi kasvaa alun vertailutilanteesta. Alipäällystöryhmässä tulisi olla selkeästi esimiestehtäviä hoitavia henkilöitä. Operatiivisen poliisihenkilöstön määrän pitäisi vähintään pysyä alun vertailutilanteen tasolla.

Muun henkilöstön määrän ja prosentuaalisen osuuden kokonaishenkilökunnasta tulee laskea tuottavuusohjelmien sisältämien henkilöstövähennystavoitteiden mukaisesti.

Johtamisyksiköiden koon tulee muodostua kaikissa henkilöstöryhmissä siten, että yhdellä esimiehellä on 8-10 alaista.

Henkilöstön osaaminen

Henkilöstön osaamisen analysoinnin ja eläkepoistuman hallinta tulee suorittaa lomakkeeseen kirjatun mallin mukaisesti. Poran valtakunnallisessa hankeryhmässä esitetään analyysin pohjalta sekä osaamisen että eläköitymisten hallinnan tavoitteet ja toimenpiteet.

Henkilöstösuunnittelun työvälineistä annetaan erilliset ohjeet myöhemmin.

b. Henkilöstöjärjestelyjen periaatteet

Vastuuhenkilö hankejohtaja Tiina Eränkö PO/HY

Päällikkövirkojen järjestelyt

Uusiin poliisilaitoksiin on nimitetty joulukuussa 2007 uudet poliisipäälliköt, jotka astuvat virkaansa 1.1.2009. Poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n mukaan lakkautettavan poliisipäällikön viran haltijat sijoitetaan uudelleen ammattitaitoaan ja osaamistaan vastaaviin tehtäviin. Poliisin lääninjohtot ovat helmikuussa 2008 vahvistaneet uusien poliisilaitosten johtorakenteet poliisin ylijohdon antamien linjausten pohjalta. Poliisipäälliköiden uudelleensijoitusprosessi on siitä annettujen, edellä mainittujen ohjeiden mukaisesti vireillä ja se on tarkoitus saattaa päätökseen viimeistään maaliskuun 2008 loppuun mennessä. Poliisipäälliköt sijoittuvat pääosin uusien poliisilaitosten apulaispoliisipäällikön tehtäviin.

Muun henkilöstön virkajärjestelyt

Poliisilaitoksen muodostamisen yhteydessä lakkautettavien poliisilaitosten henkilöstö poliisipäälliköitä lukuun ottamatta siirtyy ja virat siirretään suoraan poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n nojalla perustettavaan kihlakunnan poliisilaitokseen. Viran siirtämiseen ei tarvita virkamiehen suostumusta. Muun henkilöstön kuin poliisipäälliköiden osalta ei siten tarvita varsinaista uudelleensijoitusmenettelyä. Poliisilaitosten organisaatiotakenteiden ja toimintaprosessien muuttuessa joudutaan kuitenkin tehtäviä ja tehtäväkuvia uudistamaan ja luomaan kokonaan uusia tehtäviä. Edellä mainittu valtioneuvoston periaatepäätös korostaa myös henkilöstön avointa suhtautumista tehtävämuutoksiin organisaatiomuutosten yhteydessä. Virkamiesten palkkaus uusissa poliisilaitoksissa määräytyy voimassa olevan poliisin palkkausjärjestelmäsopimuksen mukaisesti. Mikäli uudistuksesta seuraa muutoksia virkamiehen muutoshetken tehtäviin, pyritään nämä toteuttamaan siten, että uudet tehtävät vastaavat mahdollisimman hyvin vaativuudeltaan, työn luonteeltaan ja palkkaukseltaan henkilön tehtäviä muutoksen aikana. Palkkauksellisesta muutosturvasta on annettu erillinen sisäasiainministeriön päätös (*päätös poran tehtäväjärjestelyistä 16.11.2007/SM-2007-03254/Ty-12*).

Valtion virkamieslain 27 §:n 1momentin mukaan :

Viranomaisella on oikeus irtisanoa virkamies, jos:

- 1) virasto tai se yksikkö, jossa virkamies työskentelee, lakkaa; tai*
- 2) virkamiehen tehtävät tai viraston mahdollisuudet tarjota virkamiehelle tehtäviä suoritettaviksi olennaisesti ja muutoin kuin tilapäisesti vähenevät.*

Virkamieslain 27 §:n 4 momentissa on säädetty työnantajan sijoitusvelvollisuudesta seuraavaa:

Viranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta irtisanoa virkamiestä 1 momentissa säädetystä syystä, jos virkamies voidaan samassa virastossa ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden kohtuudella sijoittaa uudelleen tai kouluttaa uusiin tehtäviin taikka jos virka 5 §:n nojalla siirretään toiseen virastoon.

Valtiovarainministeriön suosituksessa 14/2000 virkojen hakumenettelyssä ja virkanimitysten valmistelussa noudatettavista periaatteista

(http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/02_henkilostohallinnon_asiakirjat/03_ohjeet/20010101142000/name.jsp) todetaan virkajärjestelyistä muun muassa seuraavaa:

Nimitysmenettelyä käyttämättä toteutettavat virkanimikkeen muutokset perustuvat yleensä tosiasiallisesti tapahtuneeseen viran tehtävien muuttumiseen. Tilanteissa, joissa on kysymys viran organisatorisen aseman nostamisesta, muutosta ei kuitenkaan voida toteuttaa virkajärjestelynä vaan uudelle organisaatiossa on perustettava virka, joka täytetään tavanomaista nimittämismenettelyä käyttäen. Myös silloin, kun virka muuttuu olennaisesti toiseksi, virka on lakkautettava ja perustettava tilalle uusi virka.

Ministeriöillä ja virastoilla on toimivalta sijoittaa viraston yhteisiä virkoja toiminnallisten tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Johtamistaitoa edellyttävien virkojen sijoittaminen viraston sisällä mahdollistaa muun muassa johtamistehtävissä painotettavan monipuolisen kokemuksen hankkimisen ja johtamistaidon kehittämisen sekä joustavan menettelyn. Virkoja sijoitettaessa ja tehtäviin määrättäessä on kuitenkin syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että menettely on sopusoinnussa virkanimitysjärjestelmään kuuluvien edellytysten - avoimuuden sekä nimitysperusteiden ja kelpoisuusvaatimusten objektiivisen arvioinnin - kanssa. Tämä voi toteutua ainakin siten, että tehtävään halukkaat virkamiehet voivat ilmoittautua asianomaisiin tehtäviin ja että tehtävään määräämisessä noudatetaan soveltuvin osin tavanomaista virantäyttömenettelyä. Tämä edellyttää kelpoisuusvaatimusten arviointia ja potentiaalisten henkilöiden ansioiden vertailua kuten virkaan nimittämisen yhteydessä yleensäkin. Tehtävään määräämismenettely olisi toteutettava siten, että se täyttää hyvän hallinnon oikeusperiaatteet ja ylipiien virkamiesten osalta lisäksi valtioneuvoston 6.2.1997 tekemän periaatepäätöksen tavoitteet.

Poliisin hallintorakenneuudistuksen täytäntöönpanon henkilöstöjärjestelyissä lähtökohtana on valtion virkamieslain 27 §:n sekä valtioneuvoston periaatelinjausten mukaisesti sijoittaa henkilöstö työssäkäyntialueellaan ammattitaitoaan ja kykyään vastaaviin tehtäviin. Tehtävämuutostilanteissa pyritään tehtävän vaativuustason säilyttämiseen nykytasolla. Uudistuksen eräänä päätavoitteena on toisaalta saada myös tuottavuussäästöjä henkilöstöjärjestelyjen kautta.

Ilmoittautumismenettely

Edellä mainituista syistä johtuen rakenneuudistuksesta johtuvat poliisilaitosten tehtäväjärjestelyt toteutetaan pääsääntöisesti valtiovarainministeriön ohjeen mukaisella sisäisellä ilmoittautumismenettelyllä ainakin kokonaan tai pääosin uusien esimiestehtävien osalta. Ilmoittautumisoikeus on kaikilla uuden poliisilaitoksen alueella sijaitsevien kihlakunnan poliisilaitosten vakinaisessa virassa olevilla, nykyisin ko. henkilöstöryhmän esimiestehtävissä toimivilla, tehtävän kelpoisuusvaatimukset täyttävillä henkilöillä.

Virkajärjestelyt toteutetaan henkilöstöryhmittäin (päälystöesimiehet, alipäälystöesimiehet, toimistoesimiehet jne.) siten, että kaikki ilmoittautumismenettelyn piiriin kuuluviin tehtäviin kelpoiset voivat ilmoittautua samanaikaisesti kaikkiin ko. henkilöstöryhmän tehtäviin. Sisäisen ilmoittautumismenettelyn piiriin kuuluvista viroista on tehtävä viranhakukuulutuksen sisältöä soveltuvien osin noudatteleva sisäinen kirjallinen hakukuulutus. Kuulutuksessa on mainittava ainakin tehtävän tehtäväkuva, kelpoisuusehdot, vaativuustaso, virkapaikka ja ilmoittautumisaika. Tehtäviin ilmoittautuvien tulee asettaa ilmoittautumisensa etusijajärjestykseen. Etusijajärjestys ei kuitenkaan sido päätöksentekijää.

Virkajärjestelyjen toteutuksessa on menettelytapojen osalta noudatettava edellä referoitua valtiovarainministeriön ohjetta. Vaikka menettelyssä on soveltuvien osin noudatettava nimittämisen käytettäviä prosesseja ja muotoja, ei kysymyksessä virkamiesoikeudellisesti ole virkaan nimittäminen eikä siten esimerkiksi määräyskirjaa tehtävään anneta. Tehtävään nimettävä henkilö pysyy omassa virassaan, jonka tehtäväkuva sekä mahdollisesti vaativuustasoa, virkapaikkaa ja nimikettä muuttamalla virkajärjestelyt toteutetaan. Näistä muutoksista on tehtävä selkeät kirjalliset dokumentit kunkin virkajärjestelyn yhteydessä.

Päätöstoimivalta

Poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n rakenneuudistusta koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.3.2007 ja voimaantulosäännöksen mukaan ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valtion virkamiesasetuksen 3 §:n mukaan:

Muun kuin 2 §:ssä tarkoitetun viran perustamisesta ja lakkauttamisesta ja viran muuttamisesta samoin kuin viran siirtämisestä samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu, päättää asianomainen virasto (1 mom).

2 mom 2-kohta: sisäasiainministeriö tekee 1 momentissa tarkoitetut päätökset, jotka koskevat lääninpoliisineuvoksen virkoja ja lääninhallitus 1 momentissa tarkoitetut päätökset, jotka koskevat alaisuuteensa kuuluvien rekisteritoimistojen ja paikallispoliisin virkoja lukuun ottamatta Helsingin poliisilaitoksen virkoja;

Päätöstoimivalta nyt kyseessä olevien virkajärjestelyjen tekemiseen on siis edellä mainitun mukaisesti lääninhallituksilla. Virkajärjestelypäätösten valmistelu voidaan kuitenkin antaa nimitetyn uuden poliisipäällikön johdolla suoritettavaksi.

Muut tehtäväjärjestelyt ja viran avoimeksi julistaminen

Edellä kuvatut virkajärjestelytoimet tulevat siis kysymykseen vain sellaisissa tapauksissa, joissa uusiin poliisilaitoksiin luodaan kokonaan uusia tai nykyisistä toimenkuvista merkittävästi poikkeavia tehtäviä. Siltä osin kuin henkilöstön perustoimenkuva pysyy pääosin ennallaan, ei tehtäviä saateta ilmoittautumismenettelyyn piiriin.

Mikäli uuteen poliisilaitokseen perustetaan kokonaan uusi virka, jota ei olemassa olevan henkilöstön palvelussuhdeturvan tai asetettujen tuottavuustavoitteiden saavuttamisen vuoksi ole tarpeen täyttää edellä kuvatun sisäisen ilmoittautumismenettelyn mukaisesti, voidaan se valtion virkamieslain mukaisesti julistaa avoimesti haettavaksi.

Sisäisessä menettelyssä ilmoittautuvien henkilöiden pitää täyttää uuden tehtävän sekä kelpoisuusehdot että muut tehtävästä suoriutumisen kriteerit. Jos sopivaa henkilöä ei löydy sisäisessä ilmoittautumismenettelyssä, siirtyy viran täyttö viran perustamismenettelyn kautta avoimeen viranhakuun.

7. Osaamisen varmistaminen

Vastuuhenkilö koulutusjohtaja Petri Alkiora, PAKK

a. Ammatillinen koulutus

Poliisin hallintorakenteen kehittämishanke edellyttää, että I vaiheessa paikallispoliisin rakenneuudistuksesta aiheutuvat muutokset työssä tarvittavalle osaamiselle otetaan huomioon ammatillisessa koulutuksessa.

Asiaa tarkemmin tarkasteltaessa voidaan kuitenkin havaita, että poliisihallinnossa yksilötasolla tehtävä perustyö ja siinä tarvittava osaaminen ei välttämättä muutu perusteiltaan rakenneuudistuksen johdosta. Esimerkiksi poliisipalvelujen, lupapalvelujen ja hallinto- ja esikuntapalvelujen edellyttämä perusosaaminen sekä toimintaa ohjaava normisto eivät ole kokonaisuudistuksen kohteena tässä tilanteessa.

Edellä olevan perusteella Poliisiammattikorkeakoulu keskittyy vuonna 2008 lähtökohtaisesti tulossopimuksen mukaisesti huolehtimaan tutkintokoulutuksen ja vuotuisen koulutusohjelman mukaisen kurssitoiminnan toteuttamisesta. PORAn vaikutukset huomioidaan oppisisällöissä läpäisyperiaatteella.

PORA merkitsee poliisin organisaation ja toimintamallien laajaa ja syvällistä uudelleen arviointia ja käytännön kehittämistä. Työn puitteet ja työmuodot ovat kattavasti muuttumassa, joten jokainen poliisihallinnon työntekijä kohtaa PORAn omalla tavallaan ja omista lähtökohdistaan asiaa tarkastellen. Tämä seikka otetaan huomioon koulutussuunnittelussa vuoden 2008 aikana. Osaamisen varmistamisessa tarvittavia tarkastelukulmia on neljä: yksilö, työprosessit, organisaatio ja työkulttuuri.

Osaamisen varmistamisen lähtökohtaisena tavoitteena on, että poliisihallinto kykenee huolehtimaan osaamisen varmistamisesta kaikilla työntekijätahoilla. Uudistuksen valmistelussa on otettu esille osaamisen varmistaminen seuraavien henkilöryhmien kohdalla:

- Uudet poliisipäälliköt
- kaikki nykyiset poliisipäälliköt
- uusien poliisilaitosten johtoryhmään kuuluvat
- kihlakunnan poliisilaitoksen päällystö
- kihlakunnan poliisilaitoksen alipäällystö
- kihlakunnan poliisilaitoksen miehistö
- vartijat
- asiantuntijat
- toimistoesimiehet
- toimistohenkilöstö

Tarkastelun tulos on siis se, että poliisin henkilöstön kaikkien jäsenten osaamisen varmistaminen on toiminnan tavoitteena. Jotkut henkilöt kuuluvat samanaikaisesti vielä useisiin viiteryhmiin.

Edellisen perusteella voimme arvioida, että PORAn asettamat ammatillisen koulutuksen haasteet voidaan lunastaa ainoastaan usean toimintavuoden kuluessa. Osaamishaasteet voidaan ylipäänsä havaita ja määritellä tarkemmin vasta PORAn edetessä. Tässä vaiheessa voimme konkreettisesti valmistautua vastaamaan ainoastaan nyt havaittavissa oleviin osaamishaasteisiin.

Poliisiammattikorkeakoulun tulossopimuksessa vuodelle 2008 asetettu kehittämisprosessin tulostavoite on seuraava: *Poliisiammattikorkeakoulu osallistuu poliisin työyhteisöjen, poliisitoiminnan ja yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden kehittämiseen. Tuetaan poliisihallinnon osaamisen kehittämistä yhteistyössä työyhteisöjen kanssa.*

PORAan liittyvinä keskeisinä toimenpiteinä mainitaan seuraavat:

- Tarkistetaan lupahallinnon koulutus muuttuneita olosuhteita vastaavaksi huomioiden sähköinen asiointi, biometria sekä poliisin hallintorakenteen uudistus hyödyntäen vuonna 2006 valmistunutta toimistohenkilöstön koulutussuunnitelmaa.
- Suunnitellaan erillinen alipäällystön johtamis- ja esimiesosaamisen ohjelma.
- Suunnitellaan kohdennettu johtamiskoulutus erityisesti päällystölle, päälliköille ja lupahallintoasioiden esimiehille huomioiden erityisesti käynnissä oleva organisaation muutostilanne.
- Tehdään selvitys mitä horisontaalisen etenemisen ohjelma poliisin uudessa organisaatorakenteessa voisi olla ja valmistellaan toteutussuunnitelma horisontaalisen etenemisen ohjelman toimeenpanemiseksi.

Tällä hetkellä eli maaliskuussa 2008 Poliisiammattikorkeakoulun on edellytetty ottavan vastuun uusien poliisipäälliköiden verkostosta ja uusien poliisilaitosten johtoryhmätyöskentelyn koulutuksesta.

Poliisipäälliköiden verkoston toimintaperiaatteena voidaan pitää yhteistoiminnallista oppimista. PORAn edetessä työsuunnitelman mukaisesti poliisipäälliköiden vastuulle tulee valtakunnallisten, lääniprojektiryhmien sekä poliisilaitosten projektiryhmien linjausten toteuttaminen. Yleistä periaatteista, tulkinnoista ja käytännön toteutussuunnitelmista on hyödyllistä ja välttämätöntä käydä yhteinen linjauskeskustelu ja kokemusten vaihto. Tarkoituksena on kokoontua seminaarityyppisesti eri asiakysymysten käsittelyä varten. Lisäksi perustetaan sähköinen foorumi, jossa poliisipäälliköt kykenevät viestimään ajankohtaiset asiat ja PORAn yksityiskohtaisemmat kehitysvaiheet toisilleen.

Verkoston kokoontumisiin on poliisipäälliköiden lisäksi tarpeen saada mukaan hankkeen valtakunnallinen ja läänien edustus. Käytännössä tämä tarkoittaa hankejohtajan ja läänien nimeämien hankekoordinaattorien läsnäoloa. Poliisiammattikorkeakoulun tehtävänä ovat kokousten käytännön järjestelyt ja hankkeen etenemisvaiheen mukaisten teemojen pohjustustyö sekä tarvittaessa asiantuntija-alustusten hankkiminen.

Johtoryhmien jäsenet ovat selvillä tämänhetkisen arvion mukaan alkusyksyllä 2008. Johtoryhmien koulutus on tarkoituksenmukaista aloittaa vasta tuossa vaiheessa, kun kaikilla jäsenillä on mahdollisuus osallistua koulutukseen ja saada siinä yhteydessä yhteinen kokemus työskentelyyn valmistautumisesta. Johtoryhmien valtakunnallisen koulutuksen suunnittelu on käynnistynyt ja tavoitteena on saada koulutuksen toteuttamiseen valtiokonttorilta rahoitustukea.

Muiden henkilöryhmien osalta tarpeet osaamisen varmistamiselle arvioidaan PORAn etenemisen perusteella.

Poliisin virkatutkintokoulutuksen sisällöt päivitetään PORAn aiheuttamat muutokset huomioiden. Tämä päivitystarve koskee luonnollisesti kaikkia tutkintotasoja, mutta päivityksen yksityiskohtainen sisältö ja painotukset vaihtelevat sen mukaisesti minkälaiseen työrooliin tutkinnon suorittanut saavuttaa kelpoisuuden.

Tutkintokoulutuksen sisältöpäivityksellä pyritään siihen, että kaikilla tutkintokoulutuksesta valmistuneilla on yhteinen työnäky PORAn edellyttämällä tavalla. Tämä tavoite on suhteellinen ja mahdollisuudet sen saavuttamiseen riippuvat paljolti siitä, miten yhdenmukainen ja jäsennelty PORA kokonaisuus saavutetaan. Valtakunnalliset ja läänitason linjaukset konkretisoituvat viimekädessä poliisilaitostasolla. Tutkintokoulutuksessa pyritään luonnollisesti siihen, että tutkinnon suorittanut saavuttaa edellytykset toimia kaikissa poliisilaitoksissa mahdollisista poliisilaitoskohtaisista ominaispiirteistä huolimatta.

Poliisihallinnon vuosittain vahvistettava koulutuskalenteri sisältää ne kurssit ja seminaarit, joilla ammattitaitoa ylläpitävä ja täydentävä koulutus toteutetaan. Näiden kurssien ja seminaarien sisällöt, kohderyhmät ja toteutustavat tulee arvioida PORAn asettamat reunaehdot ja osaamistavoitteet huomioon ottaen. Tämä lähtökohta koskee kaikkea valtakunnallista koulutusta ja edellyttää vuotuisen koulutustoiminnan suunnittelu- ja toteutusjärjestelmän päivittämistä PORAn huomioivalla tavalla. Vuoden 2009 koulutuskalenterin suunnittelussa voidaan aikaisempaa paremmin huomioida poliisilaitostasoiset näkökulmat läänien ja valtakunnallisten yksiköiden koulutusnäkökulmien rinnalla.

Edellä olevan perusteella voidaankin sanoa, että PORAn yhteydessä syntyvät osaamis- ja koulutustarpeet ovat kahdenlaisia: ennakoitavia ja ennakoimattomia. Ennakoitavissa olevat osaamis- ja koulutustarpeet voidaan johtaa PORAn toteuttamista koskevista asiakirjoista ja suunnitelmista aiemman kokemuksen ja ennakoivan arvioinnin avulla. Ennakoimattomat osaamis- ja koulutustarpeet ovat sellaisia, jotka ilmenevät vasta muutoksen kehittämisprosessien yhteydessä. Nämä kaksi osaamis- ja koulutustarpeiden jaottelua edellyttävät osin erilaisia näkökulmia ja ratkaisukäytänteitä.

Ennakoitavissa olevasta osaamis- ja koulutustarpeista voidaan mainita esimerkkeinä poliisilaitosten uusien johtoryhmien työskentelyn kehittäminen, työprosessien kehittäminen ja yhdenmukaistaminen ja analyysitoiminnan kehittäminen. Näihin tarpeisiin vastaaminen edellyttää varsin nopeata koulutussuunnittelua. Tarpeet edellyttävät aiheeseen liittyvää materiaalia, jolla toiminnassa ja sen kehittämisessä tarvittava tieto saadaan varmistettua. Luonnollisesti pohjana voidaan käyttää aihetta koskevaa olemassa olevaa materiaalia, mutta ne on päivitettävä PORAn vaatimukset huomioon ottaviksi.

Ennakoimattomien osaamis- ja koulutustarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen edellyttää yhteistyöverkkoa. Sen jäsenten avulla voidaan levittää tietoa ja kokemuksia toimintaprosessien ongelmista sekä hyvistä ratkaisuksista ja käytännöistä. Poliisihallinnossa on toiminut jo 1970-luvulta alkaen poliisihallinnon koulutusyhdyshenkilöverkosto. Verkoston tehtävät ja toiminnan aktiivisuus on vaihdellut vuosien kuluessa, mutta verkoston malli sopii edelleen toiminnan jäsentämismuodoksi.

Poliisihallinnon koulutusyhdyshenkilöverkoston toimintaa pitää kuitenkin kehittää sekä rakenteellisesti että sisällöllisesti. Verkoston tulee olla alueellisesti ja toiminnallisesti niin kattava, että poliisihallinnon tarpeet osaamisen varmistamisen ja henkilöstön kehittämisen osalta saadaan selville. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että PORA-näkökulmasta poliisilaitokset tulevat muodostamaan koulutusyhdyshenkilöverkoston perustason jatkossa. Tuleekin lähteä siitä, että poliisilaitokset valmistautuvat huolehtimaan osaamisen varmistamisen ja henkilöstön kehittämisen edellyttämästä resursoinnista. Koulutusyhdyshenkilöksi on uuteen poliisilaitokseen nimettävä tehtävästä kiinnostunut ja asiansa osaava henkilö. Tarvittavat tukipalvelut on myös samassa yhteydessä varmistettava. Järjestelyissä tulee ottaa huomioon se, etteivät läänit mahdollisesti PORAI edetessä jatka myöskään koulutusasioiden hoitamista, vaan tehtävä siirtyy silloin ilmeisesti kokonaisuudessaan poliisilaitostasolle.

Koulutusyhdyshenkilöverkoston toiminta edellyttää, että läänit ja valtakunnalliset yksiköt osallistuvat työskentelyyn aikaisempaan tapaan kunnes PORAI pohjalta tehtävät linjaukset on toteutettu.

Koulutusyhdyshenkilöverkoston tehtäviä tarkemmin määriteltäessä tulee selkeyttää koulutustoiminnan, osaamisen varmistamisen ja henkilöstön kehittämisen vastuut ja työnjatot poliisihallinnon kaikilla tasoilla.

Poliisilaitostason näkökulmasta ammatillinen koulutus edellyttää ainakin seuraavien asioiden huomioon ottamista:

- rekrytointityö poliisin perustutkintokoulutukseen
- poliisilaitoksen vuotuisen koulutustarpeen kartoittaminen sekä määrällisesti että laadullisesti henkilöstön resurssisuunnittelu ja osaamisen kehittäminen huomioiden
- verkostoyhteistyö henkilöstökoulutuksen toteuttamisessa, koska kaikkien ei kannata tehdä kaikkea, eikä valtakunnallinen koulutus takaa vielä poliisilaitostasolle riittävää osaamista (osallistujamäärät valtakunnalliseen koulutukseen ovat rajalliset ja yksittäinen osaaja ei vielä takaa laajempaa osaamista)
- osaamista kehitetään suunnitelmallisesti poliisilaitoksen kokonaistoiminta ja henkilöiden osaamistarpeet huomioiden (kehityskeskustelut)
- työharjoittelun ja kenttätyöjakson yhteistyökysymykset
- varmistetaan tutkintoon johtavaa koulutusta suorittavan mahdollisuudet työskennellä uudessa työroolissa (alipäällystö- ja päällystökoulutus)
- alipäällystö- ja päällystökoulutuksen suunnitelmallinen tukeminen sekä koulutukseen hakeutumisvaiheessa että koulutuksen kestäessä

b. Osaamisen muu kehittäminen

Poliisin hallintorakenteen kehittämishanke nostaa esille myös henkilöstökoulutuksen toteuttamistarpeen poliisilaitostasolla. Uudet poliisilaitokset koostuvat 1.1.2009 alkaen useammasta nykyisin toimivasta itsenäisestä virastosta. Uusi poliisilaitos saa samassa yhteydessä alkupääomaksi yhtä monta erilaista työyhteisöä ja toimintakulttuuria. Mahdollisesti rajanaapurina toimivien virastojen työntekijät ja toimintakulttuurit ovat puolin ja toisin tuttuja, mutta keskimäärin voidaan olettaa, että kyseiset asiat eivät käytännön yhteistyössä ole tulleet kattavasti esille. Tämän perusteella on olemassa tarve hahmottaa ja ottaa selville olemassa olevat toimintatavat ja toimintakulttuurit. Voimmekin sanoa, että kaikki uuden poliisilaitoksen työntekijät tulee perehdyttää uuteen työpaikkaan. Tietysti tämä koskee normaaliin tapaan myös henkilöitä, jotka tässä vaiheessa rekrytoidaan työpaikan ulkopuolelta. Perehdyttäminen on tietysti mahdollista vain silloin, kun perehdytettävälle osataan kertoa mitä varten työyhteisö on olemassa, miten työyhteisö toimii ja mitkä ovat työyhteisön arvot.

Muutosprojektin käytännön toteutussuunnittelu konkretisoi työyhteisön kehittämistarpeet. Onnistumisen kannalta on tärkeää, että työyhteisön jäsenet pääsevät alusta saakka hahmottamaan PORAn asettamat haasteet omalle työnteolleen. Hahmottelu nostaa esille suurempia ja pienempiä asioita, joista osa on kiireellisiä ja osaa voidaan lähteä toteuttamaan verkkaisempaan tahtiin. Haasteisiin vastaaminen edellyttää projektisuunnitelman tarkistamista priorisoinnin ja aikataulutuksen osalta.

Kunkin poliisilaitoksen organisaation muodostaminen ja töiden yksityiskohtainen organisointi tapahtuu viime kädessä poliisipäälliköksi valitun henkilön johdolla tapahtuvassa suunnitteluprosessissa. Hallintorakenteen kehittämishankkeessa on kuitenkin pidetty tärkeänä, että organisaatiomallista ja eri toimintojen järjestämisestä saavutettaisiin mahdollisimman pitkälti yksimielisyys hankesuunnittelun eri tasoilla. Tämä edellyttää valittujen poliisipäälliköiden verkostotyöskentelyä PORAn etenemisvaiheiden esille nostamien asioiden käsittelemiseksi ja linjaamiseksi. Vaativan suunnitteluprosessin läpiviemiseksi ja onnistuneen lopputuloksen saavuttamiseksi verkostoyhteistyön tulisi alkaa mahdollisimman pian ja jatkua riittävän pitkälle vuoden 2009 aikanakin. Verkostoyhteistyön avulla voidaan tukea poliisipäälliköiden työtä ja varmistaa uudistuksen tavoitteiden toteutuminen, parantaa sitoutumista, selkeyttää yhteisiä arvoja sekä varmistaa samanlainen työnäky eri poliisilaitoksissa.

Verkostoyhteistyötä tulee harkita myös muiden uusien poliisilaitosten avainhenkilöiden kohdalla. Esimerkiksi kenttätöiminnan johtotehtävissä toimiville tulee laatia oma koulutusjärjestelmänsä, joka ohjaa tietoperusteisen johtamismallin käyttämiseen, tiedon hakemiseen, analysointiin ja sen tuottamiseen toiminnan suunnittelun ja seurannan pohjaksi sekä sidosryhmäyhteistyön tehokkaaseen hyväksikäyttämiseen toiminnassa.

Osaamisen kehittämistä koskeva toimintasuunnittelu sopii hyvin edellä kuvatun koulutushydyshenkilöverkoston tehtäviin. Poliisihallinnossa on runsaasti kokemuksia osaamisen kehittämisestä erilaisilla työskentelymuodoilla. Nyt tuleekin pyrkiä siihen, että nämä kokemukset saadaan hallinnossa aikaisempaa paremmin välitetyksi. Vertailukehittäminen on tehokas tapa osaamisen kehittämisessä sekä erilaisten työskentelymuotojen että substanssin kohdalla.

8. Työterveyshuolto ja työkyvyn tukeminen

Vastuuhenkilö ylilääkäri Päivi Loikkanen PO/HY

Työterveyshuoltopalvelujen uudelleen järjestäminen

Työterveyspalvelujen sisältö määritellään poliisin valtakunnallisessa työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa, joka päivitetään kevään 2008 aikana. Päivitykseen sisältyy uutena kokonaisuutena psykososiaalisen työkyvyn tukitoimet, jotka sisältävät mm. vuorovaikutukseen, tiedonkulkuun, jaksamiseen, muutoksen hallintaan ja johtamiseen liittyviä työterveyspalveluja. Em. palvelut edellyttävät työpsykologin palvelujen sisällyttämistä työterveys sopimukseen. Valtakunnallista toimintasuunnitelmaa tulee noudattaa poliisilaitosten toimintasuunnitelmia laadittaessa. Lisäksi valtakunnallista toimintasuunnitelmaa tulee käyttää hankittavien palvelujen kuvauksena mahdollisissa kilpailutuksissa.

Poliisilaitosten tulee järjestää henkilöstölleen työterveyshuoltopalvelut SM:n hankintatiimin antamien ohjeiden mukaisesti, ensisijaisesti liittymällä Hanselin puitejärjestelyyn. Ellei em. ole mahdollista, on palvelut kilpailutettava SM:n hankintaohjeen mukaisesti. Poliisin lääninjohtojen tulee ohjata ja seurata hankintojen toteuttamista. Tavoitteena on järjestää henkilöstölle mahdollisimman yhtenäiset palvelut. Tällöin joudutaan käyttämään useamman palvelutuottajan palveluja ja myös toisella paikkakunnalla. Jos palvelutuottajia on useita, tulee sopimuksia laadittaessa nimetä palveluja koordinoiva palvelutuottaja, jonka kautta/ohjauksessa muut palvelutuottajat sopimukseen kirjatusti toimivat. Palvelutuottajan vaihtuessa tulee varmistaa uuden palvelutuottajan riittävä perehdyttäminen työpaikan olosuhteisiin.

Terveydellisen soveltuvuuden arviointi tehtävien muuttuessa

Kun poliisilaitoksilla järjestetään uudelleen toimintoja, niin myös henkilöiden tehtäviin tulee muutoksia. Tässä yhteydessä on huolehdittava siitä, että erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttaviin tehtäviin siirtyvien terveydellinen soveltuvuus ko. tehtäviin tulee arvioida ennen työn aloittamista (vrt. kirje SM-2004-1907/Ty-4 04.06.2004). Näitä tekijöitä ovat mm. yötyö, väkivallan uhka ja tartuntavaara (Vna 1485/2001). Soveltuvuusarviointi tekee työterveyshuolto, joka antaa soveltuvuudesta kirjallisen lausunnon.

Vanhojen kaupunkien etuuksien soveltaminen

Poliisin ylijohdossa tulee uusimaan ohjeen poliisimiehistön maksuttomasta lääkärinhoidosta annetun asetuksen 690/1977 soveltamisesta vuoden 2008 aikana.

Kuntotestaustoiminnan uudelleen järjestäminen

Poliisilaitosten tulee järjestää poliisimiesten kuntotestaus poliisihenkilöstön työkuunnosta annetun määräyksen SM-2003-03261/Ty-4 mukaisesti. Testaustoiminta tulee keskittää yksiköihin, joilla on riittävä osaaminen ja asianmukaiset laitteet luotettavaan testaamiseen. Testaamisen keskittäminen takaa sitä toteuttaville mahdollisuuden osaamisensa ylläpitoon.

9. Muutokset työsuojelutoimintaan

Vastuuhenkilö poliisihallinnon työsuojelupäällikkö Seppo Sivula PO/PY

Työsuojelusopimuksen päivittämistä valmistelee työryhmä, jonka tulee antaa esityksensä uudeksi sopimukseksi maaliskuun 2008 loppuun mennessä. Tarkemmat ohjeet annetaan tämän jälkeen.

Poliisilaitosten tulee järjestää alueensa päihdetyö uudelleen tarkoituksenmukaisella tavalla ja huomioiden alueellaan jo oleva päihdeosaaminen. Poliisilaitoksen päihderyhmään tulee nimetä työnantajan ja työterveyshuollon edustajan lisäksi sekä aluekohtainen että tehtäväkohtainen henkilöstön edustaja. Poliisilaitoksen päihderyhmän ohjauksessa voi toimia myös paikallisia päihderyhmiä. Poliisilaitoksissa tulee huomioida myös se, että muutoksen yhteydessä riski päihdeongelmien ilmaantumiseen kasvaa.

10. Kaluston kehittämistarpeet

Vastuuhenkilö poliisiylitarkastaja Esko Ruukonen PO/PY

Valvonta- ja hälytystoiminta

Poliisin hallintorakennemuutos asettaa etenkin johtamisjärjestelmien toimivuuden kannalta erityisiä vaatimuksia kalustolle siirryttäessä merkittävästi suurempiin toimialueisiin ja partioiden määriin. Hälytystoiminnan kriittinen menestystekijä on poliisin kenttäjärjestelmä POKE:n saattaminen täyteen tuotantokäyttöön kaikissa ajoneuvoissa. Tämä edellyttää merkittävää päätelaitteiden lisähankintaa (nyt n. 400 tarve n. 1000).

Aikaa vievien kuljetustehtävien vähentämiseksi ja tuottavuuden parantamiseksi tulisi poliisin kenttäkäytössä oleviin ”Maija” -tyyppisiin ajoneuvoihin asentaa tarkkuusalkometrejä etenkin niillä alueilla, joilla välimatkat ovat pitkiä.

Rikostorjunta

Uudistuksen tavoitteena on, että poliisilaitokset ovat jatkossa toiminnassaan mahdollisimman omavaraisia. Tarkkailuun ja muuhun poliisin suorittamaan tiedonhankintaa liittyen lähtökohtana on, että kaikilla uusilla poliisilaitoksilla on ainakin niin kutsuttu perustasoinen tiedusteluvälineistö, minkä hankinnasta aiheutuu kustannuksia.

11. Paikalliset tietojärjestelmämuutokset

Vastuuhenkilö tietohallintopäällikkö Tapani Hämäläinen PO/PY

Kaikki tietojärjestelmiin liittyvät muutokset niin valtakunnalliset kuin paikallisetkin, valmistellaan erillisessä tietojärjestelmähankkeessa. Poran hankeorganisaatiossa ei tarvitse valmistella tietojärjestelmiin liittyviä muutoksia.

12. Hallinto- ja esikuntatehtävät

Vastuuhenkilö hankejohtaja Tiina Eränkö PO/HY

Perustettavien poliisilaitosten johto-organisaatiossa on pääsääntöisesti erillinen toimintalinja hallinto - ja esikuntatehtäville. Tämä antaa hyvät mahdollisuudet keskittää hallinnollisia ja erityisosaamista vaativia esikuntatehtäviä poliisilaitoksessa. Poliisilaitoksia muodostettaessa kaikki henkilöstö-, talous- ja yleishallinnolliset prosessit tulee rakentaa siten, että prosessien sujuvuus, taloudellisuus ja osaaminen varmistetaan nykyistä paremmin. Hallinnollisia tehtäviä voidaan pääpoliisiaseman lisäksi keskittää myös jollekin poliisiasemalle, mikäli se henkilöstön ja osaamisen sijoittumisen kannalta on tarkoituksenmukaista. Hajautetusta hallinnollisten tehtävien hoitamisesta tulee ylimenokauden jälkeen mahdollisimman nopeasti päästä keskitettyihin ratkaisuihin.

Poliisilaitosten ja sisäasianministeriön palvelukeskuksen yhteistyön edellytykset on varmistettava siten, että prosessit näiden välillä ovat mahdollisimman sujuvia ja virheettömiä.

Henkilöstö- ja taloushallinnollisissa prosesseissa on otettava käyttöön jo päätetyt sähköiset prosessit ja luotava valmiudet ja osaaminen niiden ja uusien sähköisten välineiden mahdollisimman sujuvaan käyttöön.

Hallinto- ja esikuntayksikön toimialueelle kuuluu myös tasa-arvotyö. Poliisilaitoksen tulee luoda selkeät prosessit ja vastuut poliisilaitoksen sisäiselle tasa-arvotyölle. Poliisilaitoksiin tulee pääsääntöisesti nimetä tasa-arvotyön edistämisestä sekä sukupuolisen häirinnän ja syrjinnän ehkäisystä virkatyönään vastaava henkilö.

13. Muutokset asiakirjahallintoon ja arkistointiin

Vastuuhenkilöt suunnitteli Eila Heikkinen PO/HY ja ylitarkastaja Johanna Kari PO/HY 30.9.2008 saakka; ylitarkastaja Merja Lounaskorpi 1.10.2008 -

Poliisin hallintorakenteen muuttuessa 1.1.2009 tulee varmistaa, että nykyisten poliisipiirien arkistoon talletetut asiakirjat säilyvät hyvin ja annettujen ohjeiden mukaisesti. Vastuu lakkaavien poliisilaitosten arkistojen säilyttämisestä ja hoidosta siirtyy lakanneiden poliisilaitosten toimintaa jatkaville uusille virastoille. Uudet, vuoden 2009 toimintansa aloittavat kihlakunnan poliisilaitokset vastaavat siihen liitettyjen kihlakunnan poliisilaitosten arkistojen säilyttämisestä ja hoidosta. Poliisin ylijohto lähettää erillisen tiedustelun vuonna 1996 toimintansa lopettaneiden nimismiespiirien arkistoaineistojen määrästä ja kunnosta sekä antaa myöhemmin keväällä 2008 tarkentavan ohjeen arkistojen päättämisestä ja mahdollisista siirroista arkistolaitokseen.

Perustettavat uudet kihlakunnan poliisilaitokset toimivat kukin yhtenä arkistonmuodostajana vuoden 2009 alusta alkaen.

Työsuunnitelmassa on kuvattava, miten asiakirjahallinto poliisilaitoksessa on tarkoitus järjestää. Asiakirjahallinto ja arkistointi on luontevinta sijoittaa hallinnolliseen päätoimipisteeseen eli pääpoliisiasemalle, asiakirjahallinnon tuki on kuitenkin varmistettava kaikissa toimipisteissä toimiville. Pääpoliisiaseman arkistotilojen riittämättömyys tai paremmin päätearkistokäyttöön soveltuvat tilat muulla poliisiasemalla ja asiakirjahallinnon henkilöstön sijoittuminen poliisilaitoksen muihin toimipisteisiin voivat kuitenkin olla perusteena muille järjestelyille.

Osana työsuunnitelmaa on selvitettävä asiakirjahallinnon tehtäviin poliisilaitoksissa varattavissa olevat henkilöstöresurssit ja henkilöiden sijoittuminen poliisilaitoksen toimipisteisiin vuoden 2009 alussa.

14. Poliisilaitoksen viestintä

Vastuuhenkilö viestintäpäällikkö Marko Luotonen PO/EKY

Keskeiset periaatteet

Jokaisen poliisilaitoksen on lähtökohtaisesti pystyttävä suunnittelemaan, toteuttamaan sekä seuraamaan ja arvioimaan sisäistä ja ulkoista viestintää. Viestinnän suunnittelu perustuu viestinnällisten tarpeiden tunnistamiseen ja niiden määrittämiseen sidosryhmittäin.

Poliisin viestinnän vastuut ja tehtävät on määritetty poliisin viestintämääräyksessä (SM-2005-03391/YI-3) ja ulkoisen tiedottamisen ohjeessa. Poliisin ulkoisen viestinnän on tuettava poliisin toimintaa, kuten lisättävä turvallisuutta, ehkäistävä rikoksia, autettava ratkaisemaan rikos ja informoitava kansalaisia.

Paikallispoliisin viestinnän kehittämisen keskeisiä periaatteita ovat muun muassa:

- poliisin viestinnällisten peruspalveluiden (informoi, neuvoo, osallistuu) tuottaminen kansalaisille asuinpaikasta riippumatta
- tuottavuustavoitteiden toteuttaminen viestintäprosessia kehittämällä
- operatiiviseen toimintaan muun muassa vati-tilanteissa tarvittavien resurssien turvaaminen
- viestinnän johtamisjärjestelmän selkeyttäminen
- tulosehdotuksen nykyistä parempi vaikuttavuus viestinnän toimialalla
- henkilöstön jaksamisen ja työmotivaation tukeminen muutosprosessin aikana

Viestinnän vastuut ja tehtävät

Poliisipäällikkö vastaa laitoksensa viestinnästä. Rikosten tutkinnasta tiedottaa tutkinnanjohtaja, tämän esimies tai tämän erikseen nimeämä henkilö. Jokainen virkamies vastaa viestinnästä omalta osaltaan.

Viestintävastaavan tehtävänä on koordinoida, ohjata ja tukea viestintäprosessia. Kunkin poliisin hallintolain mukaisen poliisin yksikön ja kihlakunnan poliisilaitoksen on nimettävä yksi henkilö viestintäyhteyshenkilöksi (Viestintämääräys, 2005). Poliisin ylijohdon linjauksen (14.1.2008) mukaisesti suurimmissa poliisilaitoksissa tulisi lähtökohtaisesti olla päätoiminen viestinnästä vastaava virkamies. Vähimmäisedellytyksenä on, että kaikissa poliisilaitoksissa on nimetty poliisilaitoksen sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä virkatyönään vastaava virkamies.

Viestintävastaavan tehtäviin kuuluvat tällä hetkellä muun muassa:

- päällikön tukeminen kaikessa viestinnässä
- poliisilaitoksen viestinnän kehittäminen
- viestintäalan koulutuksen ja viestintävalmiuksien varmistaminen
- poliisin verkkopalveluiden sisällön suunnittelu, ohjaus ja toteutus
- tiedotteiden valmistelu (hallinnosta ja organisaatiosta tiedottaminen, esitutkinnasta tiedottaminen, päivittäistiedottaminen, ensitiedottaminen, ennalta estävä tiedottaminen, sekä vati- ja erti-tiedottaminen)

- yhteydenpito joukkoviestimiin ja muihin sidosryhmiin
- poliisin viestintäverkoston toimintaan osallistuminen

Muutosviestintä

Poliisin hallintorakenteen uudistamiseen liittyvän viestinnän vastuut ja tehtävät on kuvattu hankkeen asettamispäätöksessä (16.11.2007). Sen liitteessä on malli läänien viestintäsuunnitelmaksi, jota sovelletaan edelleen poliisilaitoksen viestinnän suunnittelussa.

Kaikessa viestinnässä on noudatettava avoimuutta ja aktiivisuutta. Sisäisessä viestinnässä noudatetaan seuraavia periaatteita.

- Muutoksista keskustellaan henkilöstön kanssa ennen valmistelua, sen aikana sekä heti tehtyjen esitysten tai päätösten jälkeen.
- Oma henkilöstö saa tiedon ensin.
- Toimenpiteet selitetään ja päätökset perustellaan.
- Toimeenpanovaiheessa kerrotaan lisäksi miten ja millä aikataululla muutos toteutetaan käytännössä, kuinka yt-neuvottelut käydään ja minkälaiset tukitoimet järjestetään.

Sisäisen viestinnän perusviestit

- Henkilöstön jaksaminen ja työmotivaatio on turvattava.
- Henkilöstö on otettava mukaan suunnittelutyöhön kaikilla hankeorganisaation tasoilla.
- Uudistuksessa noudatetaan valtioneuvoston periaatepäätöstä henkilöstön aseman turvaamisesta organisaatiomuutostilanteissa.

Ulkoisen viestinnän kohderyhminä ovat keskeiset sidosryhmät, kuten kansalaiset, päättäjät, turvallisuusviranomaiset, muu julkishallinto, turvallisuusalan järjestöt ja yritykset ja joukkoviestimet.

Ulkoisen viestinnän perusviestit

- Poliisin peruspalvelut on tuotettava kansalaisille koko maassa (asiakaspalvelunäkökulma).
- Tuottavuutta on lisättävä, operatiivisen toiminnan resurssit on turvattava ja erikoistumista vaativat tehtävät on keskitettävä (tuottavuus- ja tuloksellisuusnäkökulma).
- Johtamisjärjestelmää on selkiytettävä ja johtorakenteita madallettava kaikilla tasoilla (johtamis- ja tulosohjausnäkökulma).
- Esitutkintayhteistyön syyttäväviranomaisten kanssa on oltava laadukasta ja sujuvaa. Kuntien kanssa tehtäviä paikallisia turvallisuussuunnitelmia on hyödynnettävä tehokkaasti (sidosryhmänäkökulma).

Viestinnän kehittäminen

Poliisin viestinnän tehtävät, resurssit, organisaatio ja toimintatavat määritetään osana hallintorakennemuutosta. Viestinnän nykytila kartoitetaan vuoden 2008 aikana kolmentasoisilla selvityksillä: itsearvioinneilla, vertaisarvioinneilla ja ulkoisilla arvioinneilla.

Viestintästrategia ja viestintäprosessi määritetään vuoden 2009 aikana. Siinä kiinnitetään erityistä huomiota viestinnällisten tarpeiden tunnistamiseen osana poliisin johtamista sekä viestinnän seuranta ja arviointia osana tilannekuvan muodostamista. Vuosien 2010 ja 2011 aikana on tavoitteena päivittää viestinnän määräykset ja ohjeet sekä hankkia käyttöön yhteiset järjestelmät.

Valtioneuvoston kanslian määrittämän viestinnän itsearvioinnin tulosten perusteella poliisin viestintää ei ole voitu toteuttaa laadukkaasti kaikkien julkishallinnon viestinnälle asetettujen vaatimusten osalta. Viestinnän kehittäminen työllistääkin poliisin tiedottajia lähivuosina hallinnon kaikilla tasoilla ja päivittäisten tehtävien ohella. Kehittämistyön tuloksena valtakunnallisen ja paikallisen tason viestinnän tehtävät saattavat edelleen laajentua nykyisestä.

Siksi on suositeltavaa, että kaikissa poliisilaitoksissa on päätoiminen viestinnästä vastaava virkamies ja hänellä tehtävään nimetty sijainen. Muussa tapauksessa poliisilaitosten sisäiseen ja ulkoiseen viestintään suositellaan nimettäväksi eri henkilöt sijaisineen. Heistä toinen toimisi samalla viestintämääräyksessä mainittuna viestintäyhteyshenkilönä.

15. Työhyvinvoinnin varmistaminen ja muutoksen johtaminen

a. Työhyvinvoinnin tukitoimet

Vastuuhenkilö ylilääkäri Päivi Loikkanen PO/HY

Poliisilaitosten tulee laatia työhyvinvointisuunnitelma, jossa huomioidaan työhyvinvointiin vaikuttavat eri osatekijät (Kaiku-talo viitekehys). Suunnitelmassa kuvataan työhyvinvoinnin nykytila sekä kehittämistarpeet ja -toimenpiteet. Suunnitelmaan tulee liittää henkilöstön käytettävissä olevat sekä omana toimintana järjestettävät että ostopalveluna hankittavat palvelut ja niiden pelisäännöt (mm. työterveyshuolto, työnohjaus, jälki-puinti).

Poliisilaitosten tulee organisoida työhyvinvoinnin tukitoimenpiteitä suunnittelevien ja toteuttavien toimijoiden yhteistyö mahdollisimman sujuvaksi ja tarkoituksenmukaiseksi esim. kokoamalla eri toimijat yhteiseen ryhmään tai verkostoon. Työhyvinvoinnin tukitoimia toteuttavat mm. tyhy-ryhmät, työsuojelutoimikunnat, päihderyhmät, kuntoutusyhdyshenkilöt, liikuntavastaavat, tapaturma-asiamiehet, koulutusyhdyshenkilöt, työterveyshuollon yhteyshenkilöt sekä työterveyshuolto.

Poliisilaitosten tulee huolehtia siitä, että yksikön työterveyshuolto saa ajantasaisen tiedon muutoksen etenemisestä. Näin varmistetaan työterveyshuollon mahdollisuus toimia asiantuntijana ja muutosta tukien. Suunnitelma yhteistyöstä työterveyshuollon kanssa tulee kirjata poliisilaitoksen työsuunnitelmaan sekä työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan (vm. on Kela-korvausten saamisen edellytys).

Poliisilaitosten tulee laatia konkreettiset suunnitelmat muutoskauden tukitoimista sekä työyhteisön että työntekijän kriisitilanteiden varalle. Suunnitelmiin tulee kirjata suunnitellut toimenpiteet, niiden toteuttaja sekä ohjeet miten näitä palveluja käytetään (mm. yhteystiedot). Työyhteisön tukipalveluja ovat mm. työterveyshuollon tarjoamat työyhteisöpalvelut ja työnohjaus. Työntekijän tukipalveluja ovat mm. tukikeskustelut työterveyshuollossa, kuntoutukseen ohjaus ja työkyvyn arviointi. Tukitoimista ja niihin haakeutumisesta tulee tiedottaa esimiehille ja henkilöstölle.

Ongelma- ja kriisitilanteiden selvittämisestä on annettu toimintamalli SM:n hallinnonalalle.

Toimintamalli löytyy hallinnonalan intrasta Sallista polkua henkilöstö > henkilöstön kehittäminen > työhyvinvointi

b. Muutoksen johtamisen ja hallinnan varmistaminen

Vastuuhenkilö kehittämispäällikkö Tuija Saari ja ylilääkäri Päivi Loikkanen PO/HY

Ylimmän johdon tulee kaikilla tasoilla osoittaa näkyvästi sitoutumisensa muutokseen. Tämä tarkoittaa aktiivista osallistumista muutostilaisuuksiin ja positiivisen ilmapiirin luomiseen sekä selkeää viestiä tahdosta viedä läpi muutosta sovitusti.

Johdon tulee varmistaa koko henkilöstön osallistaminen muutoksen aktiivisiksi toimijoiksi. Tämä tapahtuu tarjoamalla riittävästi tilaisuuksia, joissa henkilöstöä kuullaan valmistelun kaikissa vaiheissa.

Hankkeessa noudatetaan VM:n henkilöstöpoliittisia periaatteita.

Muutoksen johtamista tuetaan PAKKn vetämän poliisipäällikköverkoston avulla sekä uusien poliisilaitosten johtoryhmien valmennuksella (rahoitusta haetaan Valtiokonttorista/Kaiku).

c. Muutosvalmennus

Vastuuhenkilöt ylilääkäri Päivi Loikkanen ja ylitarkastaja Kaija Melvas PO/HY

Lääninjohtojen ja poliisilaitosten tulee laatia suunnitelma muutosvalmennuksesta koko henkilöstölle, esimiehille ja johdolle. Muutosvalmennuksen suunnitteluun löytyy osaamista poliisihallinnon kaiku-kehittäjiltä (lista henkilöistä Seitissä), Poliisiammattikorkeakoulusta ja Valtiokonttorista (yhteyshenkilö Rauni Mannila).

16. Muutokset henkilöstön osallistumisjärjestelmiin

Vastuuhenkilö neuvotteleva virkamies Edvard von Flittner PO/HY

Poliisin ylijohto yhdessä henkilöstöjärjestöjen kanssa neuvottelee YT-sopimuksesta, luottamusmiessopimuksesta sekä työsuojelun yhteistoiminnasta kevään 2008 aikana. Syksyllä 2008 voidaan suorittaa henkilövalinnat.

17. Organisaatio- ja tietoturvallisuuden organisointi

Vastuuhenkilö ylitarkastaja Kari Santalahti PO/EKY

Tausta

Poliisin organisaatioturvallisuudella tarkoitetaan joukkoa toimintoja joiden keinoin poliisin organisaatioturvallisuutta kehitetään suunnitelmalliseksi riskienhallinnaksi. Organisaatioturvallisuuden painopistealueet ovat henkilö- ja henkilöstöturvallisuus, toimitilaturvallisuus ja tietoturvallisuus.

Henkilöturvallisuudella tarkoitetaan niiden turvallisuusriskien poistamista tai minimoimista, jotka kohdistuvat ja vaikuttavat poliisin toimitiloissa oleviin henkilöihin taikka uhkausten, painostuksen tai kiusanteon kohteeksi joutuneisiin poliisimiehiin.

Henkilöstöturvallisuudella tarkoitetaan poliisin henkilöstöön liittyvien luotettavuusriskien minimoimista esimerkiksi toimenkuvien, käyttö- ja kulkuoikeuksien määrittelyn, koulutuksen ja valvonnan sekä turvallisuusselvitysten avulla. Turvallisuustyön on tuettava yksiköiden laillisuusvalvontaa muun muassa lainvastaisia käytäntöjä paljastamalla ja estämällä.

Toimitilaturvallisuudella tarkoitetaan niitä rakenteellisia, toiminnallisia ja laiteteknisiä ratkaisuja, joilla poliisin kiinteistö, sen lähiympäristö ja omaisuus sekä toiminta siinä suojataan erilaisilta vaaroilta ja onnettomuuksilta. Poliisin rakennusasiain työryhmä, joka on osa poliisin turvallisuusorganisaatiota, kehittää ja valmistelee myös toimitilaturvallisuuteen liittyviä ohjeita.

Tietoturvallisuudella tarkoitetaan asiaintilaa, jossa poliisihallinnon tietojen, tietojärjestelmien ja tietoliikenteen käytettävyyteen, eheyteen ja luottamuksellisuuteen kohdistuvat uhat eivät missään olosuhteissa aiheuta merkittävää riskiä poliisihallinnon tehokkaalle toiminnalle. Organisaation tietoturvallisuuden ja siihen liittyvän riskienhallinnan määrätietoisin kehittäminen ydinalueita ovat hallinnollinen turvallisuus, henkilöstöturvallisuus, fyysinen turvallisuus, tietoliikenneturvallisuus, laitteistoturvallisuus, ohjelmistoturvallisuus, tietoaineistoturvallisuus ja käyttöturvallisuus.

Poliisihallintoon on asetettu turvallisuustoimikunta jonka puitteissa toimivat turvallisuuspäälliköt vastaavat aluevastuunsa puitteissa organisaatioturvallisuudesta. Turvallisuustoimikuntaa johtaa poliisin turvallisuuspäällikkö. Lisäksi on nimetty alueelliset tietoturvavastaavat jotka vastaavat kaikkiin yksiköihin nimettyjen tietoturvavastuuhenkilöiden toiminnasta ja tietoturvallisuudesta aluevastuunsa puitteissa.

Tavoite

Poliisin hallintorakenteen uudistus luo turvallisuudelle ja tietoturvallisuudelle kokonaan uusia haasteita. Siksi kihlakuntien poliisilaitoksiin ja valtakunnallisiin yksikköihin tulee nimittää turvallisuudesta ja tietoturvallisuudesta aluevastuun puitteissa vastaavat henkilöt, joiden toimintaa tuetaan paikallisilla vastuuhenkilöillä. Tietoturvallisuus nähdään usein virheellisesti pelkkänä tietoteknisenä asiana, vaikka tietoturvallisuudesta noin 80 % on organisaation ja henkilöstön kehittämistä. Poliisin tietoturvapoliitiikka edellyttää tietoturvavastaavien nimeämistä ja tehtäväkenttä korostuu jatkuvasti.

Sijoittelunsa osalta organisaatioturvallisuus ja tietoturvallisuus ovat modernin turvallisuusajattelun mukaan esikuntatoimintoja sillä ne molemmat ovat osa normaalia johtamistoimintaa. Ainoastaan johdon sitoutuminen ja läheisyys suunnitteluprosesseihin takaavat toiminnan laadun ja mitattavuuden.

Poliisin alueellista organisaatioturvallisuustoimintaa tulee johtaa päätoimisesti. Myös tietoturvallisuuden johtaminen koulutusvastuineen on laaja tehtäväkokonaisuus, josta huolehtimaan tulee asettaa päätoiminen henkilö työskentelemään yhteistyössä turvallisuusjohdon kanssa.

Liite 1

Lupahallintoasiat, jotka tulisi pääsääntöisesti pyrkiä keskittämään pääpoliisiasemalle:

- ulkomaalaislupien hakemusten vastaanotto ja päätöksenteko
- erityistä harkintaa vaativat ampuma-aseasiat: erillistä haastattelua edellyttävät hakijat (alaikäinen hakija, ensimmäisen ampuma-aseluvan hakija, ensimmäisen lyhyen ampuma-aseen luvan hakija, yhteisöjen asevastaavat, kaasusumutinluvan hakija, asekeräilijä, aseenkäsittelyluvan hakija), luvat yksityistä tuontia ja yksityistä siirtoa varten sekä hankkimislupa ulkomailla asuville
- turva-alan luvat kokonaisuudessaan
- kaikki peruutuspäätökset (pois lukien ajo-oikeuspäätökset)
- suuret yleisötilaisuudet
- erityistä harkintaa vaativat ajokorttiasiat
- poliisin elinkeinovalvonta
- suppeat turvallisuusselvitykset
- poliisilaitoksen lupahallinnon ohjeistus, ohjaaminen ja koordinointi

Liite 2

Lupahallintoasiat, jotka on mahdollista tarjota yhteispalveluna:

- ajan varaaminen poliisin palveluihin
- mopokortti- / traktorikorttihakemus
- hakemus ajokorttiluokan korottamiseksi
- ajokortin kaksoiskappalehakemus
- henkilöauton ammattiajolupahakemus ja kaksoiskappalehakemus
- vammaisen pysäköintilupahakemus
- arpajaislain mukaiset hakemukset ja tilitykset sekä niihin liittyvät poikkeuslupahakemukset
- rahankeräyslain mukaiset hakemukset ja tilitykset sekä niihin liittyvät poikkeuslupahakemukset
- hakemukset järjestyksenvalvojien hyväksymiseksi yksittäiseen tilaisuuteen mikäli yleisötilaisuusilmoitus on jo tehty poliisille
- metsästyslain ja -asetuksen perusteella annettavien lupien hakemukset
- joukkoliikenteen tarkastuspassihakemukset
- yökahvilailmoitukset
- alkoholitarjoiluilmoitukset
- löytötavaran vastaanotto
- valmiiden asiakirjojen luovuttaminen tietyin edellytyksin

Sisäasiainministeriön monistamo
Helsinki 2008